

HOLLÓS J.
BUDAPEST
V. DOROTTYA U. 10.

B. E.

HOLLÓS J.

cég készítményeit

URI FEHÉRNEMÜBEN
férfi és női divat-, vadász-,
sport- és utazási-cikkekben

a legkiválóbb ízlés, megbiz-
ható elsőrangú minőség és
∴ jutányos ár jellemzi ∴

Vidéki megrendeléseket — egész fér-
fikelengyéket — gyorsan és pontosan
bonyolít le.

∴ Egyedüli raktár: ∴
Budapest, V., Dorottya-u. 10.

TELEFON-SZÁM 33 — 50.

A cégnek fióküzlete nincs.

∴ ALAPÍTÁSI ÉV 1867. ∴

Szépia Barna Rézvörös Kék Zöld

szinek legremekebb tónusait érheti el, ha

„Vindobona“ brómezüst-papírt

használ

fehér: fényes, fénytelen sima, szemcsés, durván érdes = chamois: fénytelen sima, szemcsés.

LEGRAGYÓGÓBB FEHÉRSÉGEK.**LEGMÉLYEBB FEKETESÉGEK.**

Mintákat ingyen készséggel küldünk!

Fabrik fotogr. Papiere, Trockenplatten und patent. Spezialapparate:

Ferdinand Hrdliczka Wien, XVI/2.

Lerchenfeldergürtel 9—11.

Herbststrasse 1.

TRAPP & MÜNCH

MATT-ALBUMIN művésznymat papirjai

Legteljesebb pótlása a platinnak és pigmentnek. A legkiválóbb szakférfiak ismételt elismerő nyilatkozatokkal bizonyítják. Egyszerű eszközökkel művésziesen előkelő hatás.

Rives-papír, 12, 15 és 18 kiló
Gravure-karton sima, fehér és chamois durva, fehér és chamois, extra durva, fehér
Bütten-papíros, fehér és chamois
Bütten-karton, fehér

„Rasternkorn“ (vászonrovátkás)-papíros, fehér
Empire-karton, sima és durva, fehér és chamois
Japán-papíros Perscheid szerint.
Levelező-lapok sima és durva, fehér és chamois.

Tömény arany- és platinfüredők, színező- (színes) füredők. Modern színű alátét- és közbetét-papírok, préselő rámak.

Mintacsomag (összeválogatva) bérmentve 1 márkáért. Kimerítő árjegyzék ingyen és bérmentve. Kapható a fotoüzletekben vagy közvetlenül.

TRAPP & MÜNCH's Fabrik in Friedberg (Hessen).

Vass Jenő
elsőrendű férfidivatüzlete

Budapest
VII., Erzsébet-körut 22.

Vidéki megbízásokat pontosan
és lelkiismeretesen eszközöl.

Wanaus József

FÉNYKÉPEZŐ - KÉSZÜLÉKEK
ÉS KELLÉKEK SZAKÜZLETE

BUDAPEST, DEÁK FERENC-UTCA 19.

Dúsan felszerelt raktár: szalon-, utazó, Kodak és egyéb kézi kamrákban. — Leghíresebb gyártmányú objektívek. Celloidin, aristo, bromezüst papírok. — Kiváló jó minőségű lemezek. — Mindig friss vegyszerek állandóan raktáron. — Előhívások 1 nap alatt eszközöltetnek. — Mindennemű fényképezési munkát elvállalok.

Sötét kamara amatőröknek ingyen áll rendelkezésére.
Uj nagy árjegyzék ingyen és bérmentve.

ELISMERTEN A LEGJOBB
DIAPOZITIV-LEMEZEK

GUILLEMINOT

ezüst-lactat-lemezek vetítésre.

LEGTISZTÁBB RÉTEG!

KÖNNYŰ KEZELÉS!

R. GUILLEMINOT, BOESPFLUG & CO.

Gyárosok **PARIS**, 22 rue de Chateaudun.

Minták kívánatra és e lapra való hivatkozással ingyen és bérmentve.

Aki a modern irodalommal lépést akar tartani,
 aki nemcsak regényeket, színműveket stb., hanem komoly, tudományos munkákat is szeret olvasni,
 aki súlyt helyez arra, hogy teljesen tiszta könyveket kapjon kölcsön, az lépjen a „Modern könyvtár” előfizetői sorába.

!KÖLCSÖNKÖNYVTÁR!

A „MODERN KÖNYVTÁR”

■ **könyvkölcsönző vállalat** ■

Budapest, VII., Király-utca 70. szám.

Telefon 82—24.

Előfizetőinek **Budapesten házhoz szállítja, vidékre postán küldi** a legujabb magyar, német, francia és angol könyveket.

■ **Ismertetés ingyen!** ■

Anya és gyermeke (L. R.-né)
Gaiduschek Erzsé, Budapest

„Mattalbumin”-nyomat

G.-né arcképe
Gaiduschek Erzsé, Budapest

„Mattalbumin“-nyomat

S. K.-né arcképe
Gaiduscek Erzsé, Budapest

„Mattaalbumin”-nyomat

Profil-tanulmány
Gaidusчек Erzsi, Budapest

„Mattalbumin”-nyomat

G.-né arcképe
Gaiduscek Erzs, Budapest

„Mattalbumin“-nyomat

Kernstock Károly festőművész
Gaidusчек Erzsi, Budapest

„Mattalbumin“-nyomat

W. táncosnő arcképe
Gaidusчек Erzs, Budapest

„Mattaalbumin”-nyomat

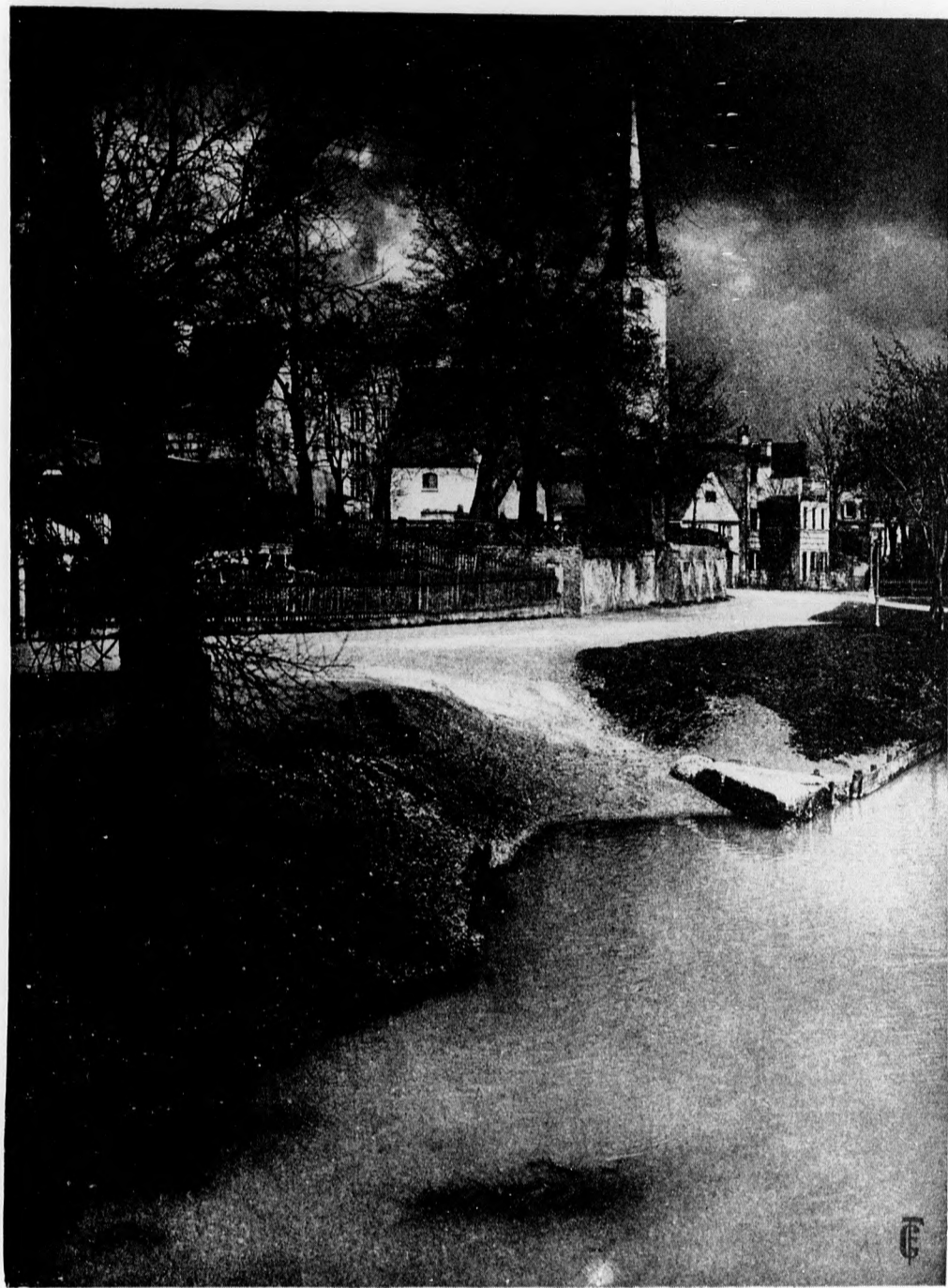

Gyermekarckép
Gaiduschek Erzsé, Budapest

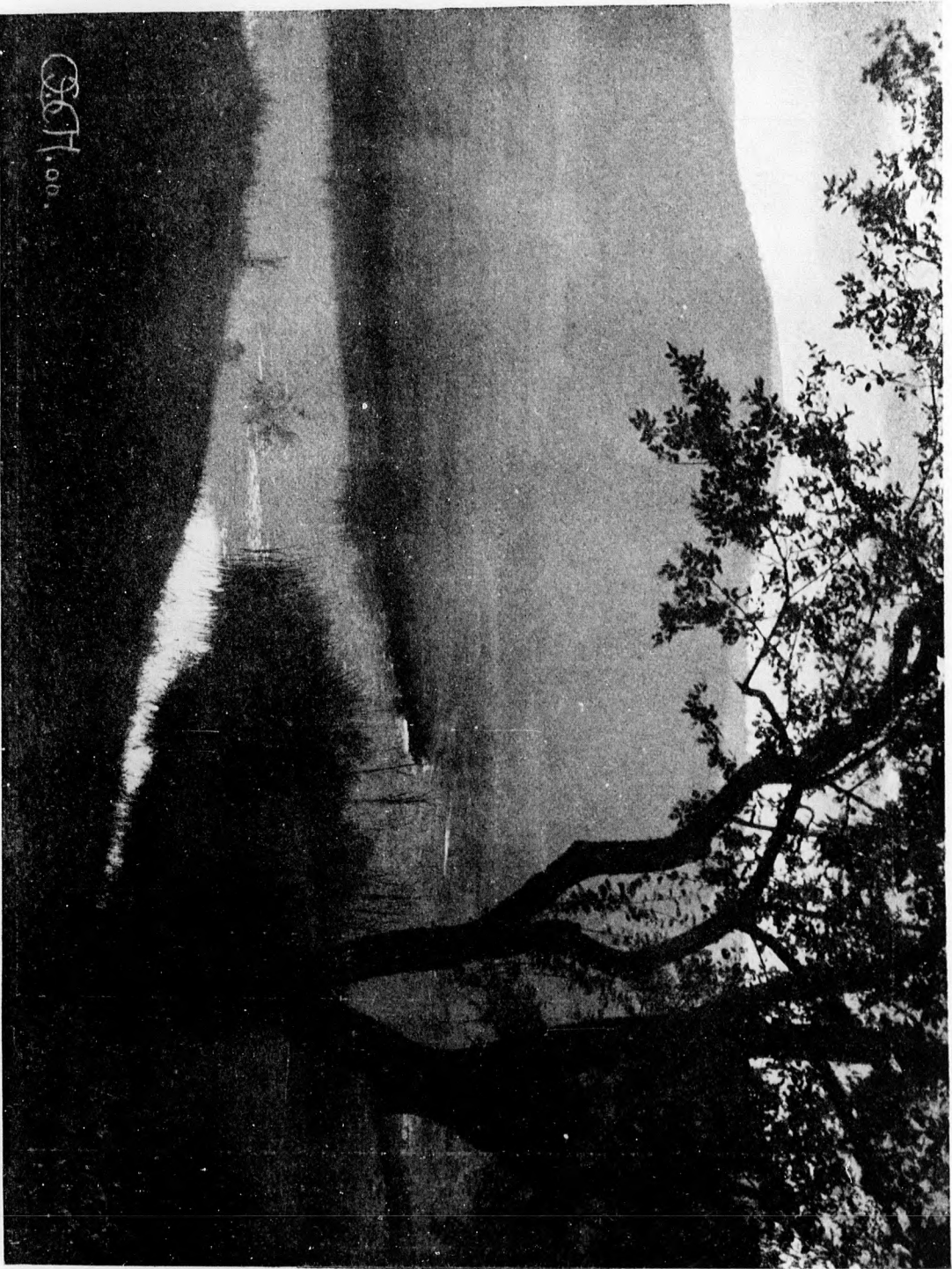
„Mattalbumin“-nyomat

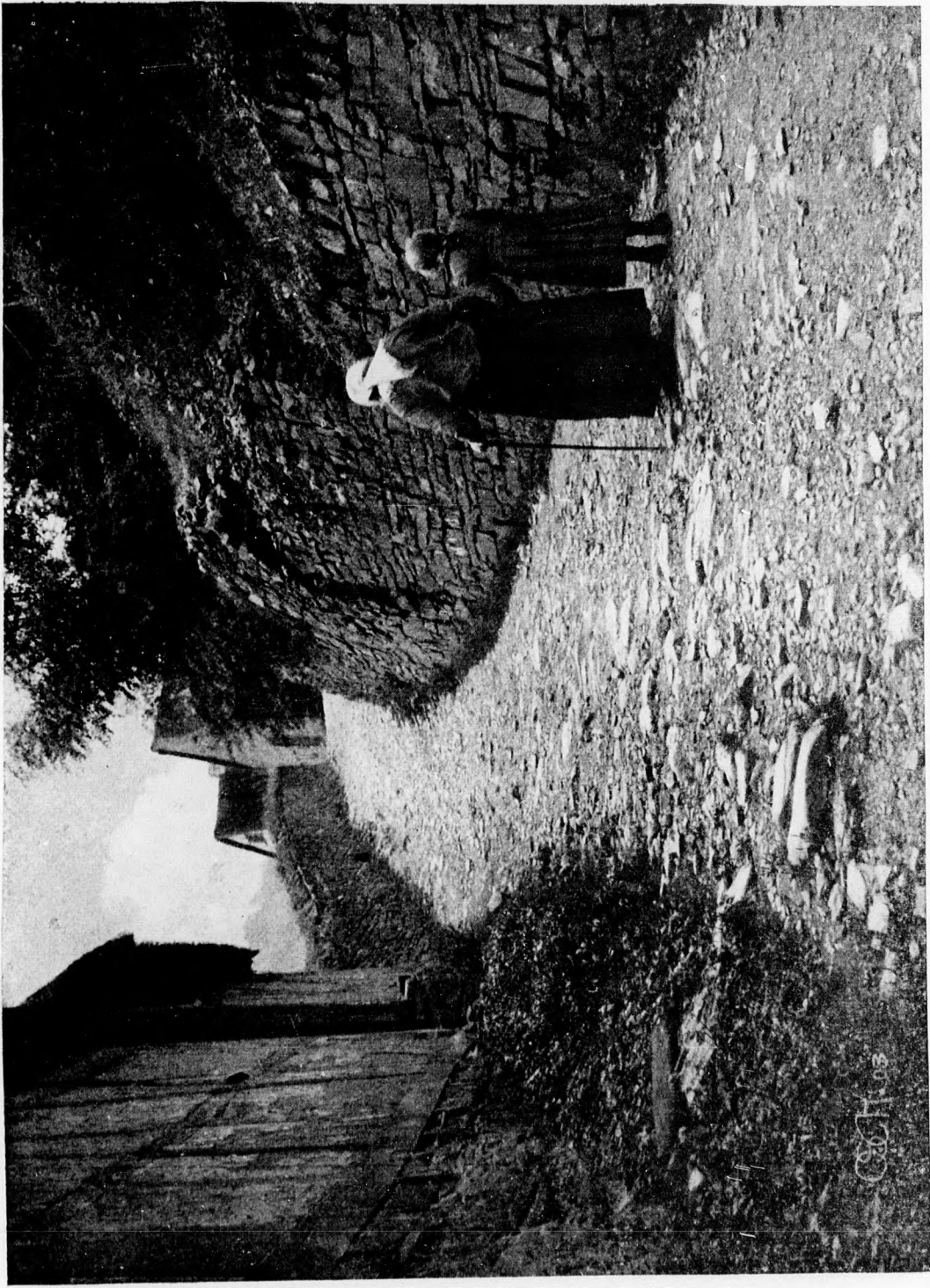
Téli hangulat
F. Gebhardt, München

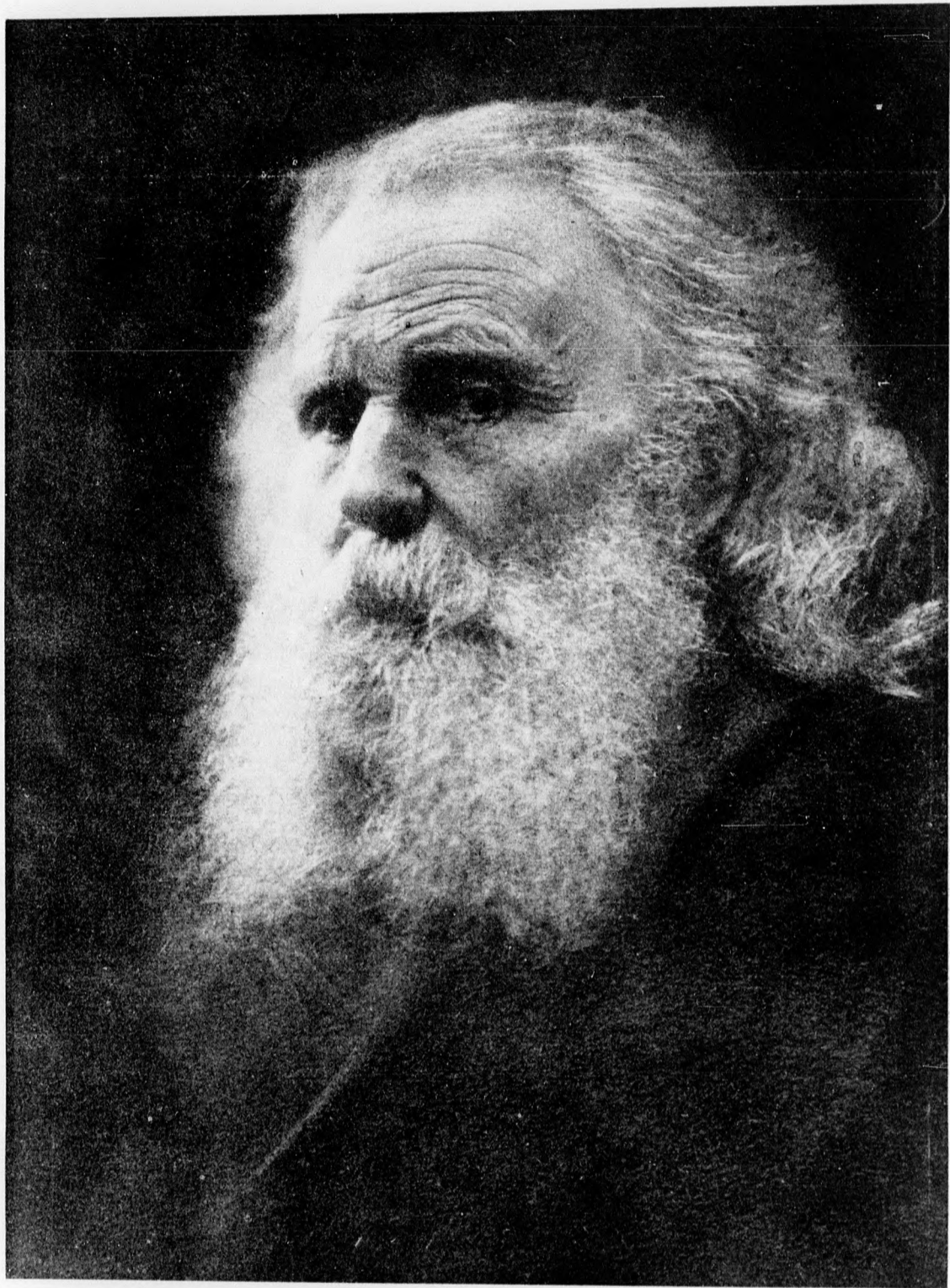
Öszi hangulat
Otto Scharf, Crefeld

Hazafelé
Otto Scharf, Crefeld

Tanulmányfő
Feledi Dezső, Budapest

Olajnyomat 24 · 30

NEMZETI VONÁSOK A FOTOGRAFIÁBAN.

IRTA: FEJÉR IMRE, BUDAPEST.

igazság, a pőrere vetközött természet egyszerű másolása, leábrázolása lélektelen munka és legfeljebb a látás, megismerés érzékére hat: az ábrázoló egyén gépies robotmunkát végzett, mert nem úgy állította elénk tárgyát, amint ő érezte, látta, műve csak a semmitmondó banális valóságot tükrözi vissza. Az igazi művész temperamentuma, egyénisége szemüvegén keresztül nézve önönmagát, lelkét, gondolatait azaz saját „Én“-jét tárja elénk, ami bennünket sokkal inkább érdekel, mint az árokmenti fűzfa, a hazatérő juhnyáj vagy az adriai vitorlás bárka. Ha például a modern magyar festőművészet remekeit vesszük sorra (ideértve természetesen *Munkácsy* és *Szinnyei-Merse* műveit is a formák és szűzsék ezer változatában mindenütt felénk csillan a művész „Ego“-ja. Frappáns példája ennek a M. I. É. N. K. II-ik kiállítása most a Nemzeti Szalonban. A két *Ferenczy* (apa és fia) forró, napos tájai, ózondus levegőjükkel és erőteljes, husos portréi élénken tükrözik vissza a két művész optimisztikus, fényes-derős világszemléletét. *Rippl-Rónai* képei első pillantásra arról győznek meg, hogy a szerzőt a domináló szín futó impressziója uralja, minden egyebet, rajzot, összhangot alávet ennek a mindenható, uralkodó szinfoltnak. Épen így a többi neves mesternél a vonalak és színek káoszán méltóságteljesen uralkodik a mindent összefoglaló, megmagyarázva visszaadó Én. *Kernstock* töprengő, tépelődve kutató, lázasan kereső rajz- és olajstudiumai, *Iványi-Grünwald* ujszerűen, merész kompozícióval megalkotott, pompás dekoratív falképe és a többi impresszionista és naturalista művek: mind erről tesznek tanubizonyságot.

E kétségtelenül korszakalkotó tárlat legnevezetesebb momentuma, mely különben az egyes művek között az összekötő kapocs és az egész anyagot összhangban tartja, mindenesetre az, hogy *izében-vérében magyar*. Egyik kiváló kritikus esztetikusunk *Lázár Béla* dr. többek közt ezeket mondja a kiállítás katalógusához irt bevezető sorában: „... *Uj csapásra jutottak, ahol eleinte nehéz volt az eligazodás, — de sulyos, kinos önsanyargatás útján (ennek beszédes tanui Kernstock rajzai), végre kiértek az első tisztásra . . . S mi fog történni? Az, hogy ez a formavilág is magyar ritmusra fog fölépülni, aminthogy a magyar pleinairistákra is idegen tanok hatottak, de nézzék meg most Ferenczy, Fényes, Vaszary, Rippl-Rónai tájképeit: a magyar ég, a magyar föld színei, a magyar érzés módján kacagnak felénk. Ezek a színek csak nálunk égnék így, ezek a harmóniák csak magyar ember lelkéből fakadhattak ki! . . . Ez lesz a jövője az új festésnek is, — magyar „szinharmóniák szintézisét hozza a jövő.“ . . .*

Mint látjuk tehát a szerző egyéniségén kívül a tökéletes művészi alkotás a szerző nemzetiségét is kell, hogy erőteljesen kifejezésre juttassa.

A magyar fotóművészet még kora gyermekéveit éli, mindazonáltal fel-fel csillannak több szerzőknél jellegzetesen magyar vonások. A külföldi nagy fényképezők műveiben a nemzeti vonások annyira jellegzetesek, hogy igen gyakran első pillanatra meg tudjuk mondani, hogy a kép szerzője, mely ország szülötte.

Robert Demachy a legnagyobb francia fotóművész telivér párisi világfi. Ezt egyszerűen elárulja az a raffináltan finom izlés, amely témáiból és koncepcióiból minden triviálitást, szürke érdektelenséget egyszer és mindenkorra kiküszöböl. Portréiban az alakok fesztelensége, elegáns közvetlensége, figurális tájaiban a mozgó staffázsok könnyed, szinte légies mozdulatai kapják meg első pillanatra a szemlélőt. Tipus ő; az örökké mozgékony, fáradhatlan, pezsgő vérű, finom idegzetű gall művésznagyságok

egyik legjellemzőbb alakja. Hasonló tulajdonokat vélünk találni, honfitársainak: *Puyo* őrnagy, *Lagarde* kisasszony és a többiek képeiben.

Az angol-szász faj és az élénk, életvidor francia közötti ellentétek a fotografiában is megállapíthatók. Nyugodt monumentális, szinte ünnepeles, de legtöbbször hideg komolyság a férfi portrékban; méltóságteljes öntudat, de legtöbbször théátrális pózok a nők arcképeiben. Ezek a tulajdonok lépnek előtérbe *Craig Annan*-nél és *Hollyer* képeiben. A figurális alkotások terén az angolok épen e merevség és nehézkesség miatt nem állják meg helyüket a franciák lenge, könnyed alakjai mellett. Az ő főerőséjük másutt van. Ködös utcarészletek, párákat kilehelő mocsaras ingoványok, meg hangulatos alkonyati tájak, hervatag őszi részletek és bájos romantikájú ódon várkastélyok: leggyakoribb témáik. Szinte minden egyes képükre ránehezedik lomha ónsúlyával a londoni köd; az egybefolyó, lágyan életlen részletek sejtelmesen borongó miszticizmusát platinyomataik szűrkesége csak fokozza. *Horsley-Hinton* tájrészletei, *Dudley Johnston* városi életképei, *Alex. Keighley* figurális tájképei egyaránt erről tanuskodnak; *Mrs Barton* leányalakjai, tónusaik melegségével szinte kikivánkoznak abból a sok ködből, amely honfitársai képeiből feléje árad. Ő nem is annyira művészetében angol, mint inkább modelljein tükrözik vissza az erős, egészséges, sportban edzett angol rassz.

NAGYÍTÁSRÓL

IRTA: SZ. KISS LAJOS
VEGYÉSZMÉRNÖK
:: BUDAPEST. ::

A művészi hatás elérésére nem elégséges valamely szép felvétel, illetve valamely szép tárgy egyszerű reprodukciója. Hogy az igazán művészi hatást is keltsen, a tárgyaknak bennünk felé-
resztett *hangulatát* is vissza kell tükröznie, szóval

a mi lelkünkben, érzésünkben is kell valamit beleöntenünk a képbe. A fotóműveletek egész sorozatán át igyekezünk e cél elérésére, amelyek között ugyszólván nélkülözhetetlen a nagyítás. Nemcsak azért mert némely művészi másoló eljárás csak nagyításban érvényesül, hanem azért is mert a nagyított kép plasztikusabb és impresszióinkat tökéletesebben adja vissza. Különösen áll ez a tájfényképezésnél, ahol kényelmi szempontból mind nagyobb tért hódítanak a kis alaku kézikamrák, amelyek kitűnő objektivekkel felszerelve ugyan, tökéletes másolatát adják a felvett tájnak, de a művészi elemnek belevitele már a további manipulációk hivatása s ezek között is első helyen áll a nagyítás.

A nagyított kép előállításánál kétféle módon járhatunk el. Vagy közvetlenül a negatívról készítünk valamely alkalmas készülékben pozitív másolatot fényérzékeny papírra; vagy pedig a negatívról diapositívot készítve, erről nagyított negatívot csinálunk s erről azután tetszés szerinti papirosra másolhatjuk a pozitív képet.

Már ebből is kitűnik a két eljárás előnye és hátránya. A közvetlen pozitív másolásnál ugyanis csak oly papír használható fel, amely aránylag rövid idő alatt másolódik ki; ilyenek a bromezüst, chlorbromezüst papírok. A másik eljárásnál azonban bármely művészi másoló eljárás rendelkezésünkre áll, izlésünk, tehetségünk s főleg a kép hangulatának legjobban megfelelő pozitív műveletek között — melyekkel a célt legjobban megközelíteni véljük — bőven válogathatunk.

A nagyítások mindkét fájának keresztülvitelére különleges eszközeink vannak s ezek a *nagyító gépek*. A sokféle kivitelű nagyító gép a megvilágítás szempontjából nézve két főtipusra vezethető vissza. Az egyik típusnál mesterséges fényforrást alkalmazunk a megvilágításra, ezek a vetítő-nagyító gépek, a másik típusnál a nappali világságot használjuk fel s ezek a nappali nagyító gépek.

Mellőzve itt e gépek előnyeinek és hátrányainak tárgyalását, valamint azok szerkezetének leírását, csak magát a nagyítás gyakorlati keresztülvitelét akarom részletesebben kifejteni a fent már említett két főelv alapján.

A nagyítás határai korlátoltak. E határokat a negatív vagy diapozitiv élessége és szemcsézettsége szabják meg. Abszolút élesség nincs s ha valamely képet élesnek mondunk az csak szemünk tökéletlenségén alapul. Ez legjobban kitűnik a túlerős nagyításnál, ahol az egyenes vonalak már csupa pontok sorozatából állanak. Ugyanugy van a szemcsézettséggel is. Már 10-szeres nagyításnál meglehetősen különböztetni az ezüstszemcséket. Minél nagyobb szemcséjű a lemez, annál kisebb nagyítás engedhető meg. A nagyon fényérzékeny lemezek, — amelyek fényérzékenysége épen a szemcsék nagyságával függ össze — erősebb nagyításra nem alkalmasak s ezért használunk a diapozitivok készítéséhez finom szemcséjű lemezt, amilyen a chlorbromezüst lemez.

Akár közvetlenül a negativról akár diapozitivról nagyítunk fontos, hogy azok kifogástalanok legyenek. A diapozitivot a kívánalmaknak megfelelően állíthatjuk elő, nem így van azonban a negatívnál. A negatív előhívásánál ugyanis más szempontok szerepelnek s a leendő nagyításra nem vagyunk tekintettel, pedig a nagyítás más jellegű diapozitivot kíván. A nagyítandó negatív vagy diapozitiv akkor felel meg legjobban, ha lágy, harmonikus de részletű. Az ettől eltérő negatívak a fényerő változtatásával egyenlíthetők ki.

Ha lemezünket már előre is nagyításra dolgozzuk ki, akkor mindenképp előtte nagyítógépünk fényforrását kell számításba vennünk. Itt az irányadó, hogy minél gyengébb a fényforrás annál lágyabbra s erősebb fényforrásnál erőteljesebbre kell hívni negatívunkat. A már meglevő negatívunkon erősítés és gyengítés által egyenlíthetjük ki az eltéréseket.

A negatívretussal csak nagyon óvatosan szabad bánni s csak a legszükségesebb esetekben — lemezhibák kijavításánál — szabad alkalmazni, mert a nagyításnál fokozottabb mértékben jelentkeznek. A színes fedéseket egészen mellőzzük.

A közvetlen nagyításhoz a bromezüst és chlorbromezüst papirost használhatjuk. Igen sokféle és jó gyártmány áll ezekből rendelkezésünkre, amelyek közül ha egy fajtával megismerkedtünk, ok nélkül ne térjünk más gyártmányhoz. Fényes felületű bromezüst papírt nagyításhoz úgyszólván sohasem használunk, hanem mindig fénytelen. A papír szemcsézettsége tekintetében is többféle minőség van, amelyekből a kép nagyságának és tárgyának valamint izlésünknek leginkább megfelelőt kiválaszthatjuk. Általánosságban kisarányu nagyításokhoz s nagyvonalú inkább folthatásokra alapított képekhez durva szemcséjű bromezüst papirost veszünk.

A nagyított negatívak előállításához, a drága üvegnegatívak kiküszöbölésével, mind nagyobb tért hódít a *negatív papír*. Fényérzékeny rétege ugyanaz ami az üveglemezé t. i. bromezüst zselatin, csak az alapanyaga nem üveg hanem vékony és lehetőleg egyenletes, szemcse nélküli papiros. Kiváló tulajdonságaiért, — könnyű kezelés, nem törik minkét oldalán, kitűnően retusálható — nagyobb arányu nagyításokhoz színtében használják. Kezelése tökéletesen megegyezik a bromezüst papirosával.

A bromezüst valamint negatív papirost is kétféle érzékenységi fokkal készítik. A kevésbé érzékeny fajta keményebb, kontrasztosabb képeket ad, azért nappali nagyítókhoz kiválóan alkalmas, míg a fényérzékenyebbet, lágyan dolgozván a mesterséges fényforrásu nagyítókhoz használják inkább.

Nézzük most már a nagyítás gyakorlati keresztülvitelét.

A változatlan beállításu nagyító gépnél a nagyítandó lemezt és érzékeny papírt helyére téve, rögtön exponálhatunk. A változtatható beállításu és különösen a vetítő-nagyító gépnél azonban előbb a képet kell élesre beállítani a felfogó ernyőn. Csupán próbálgatás után, különösen ha meghatározott méretű nagyítást akarunk készíteni, e művelet igen hosszadalmas. A fáradságos próbálgatásoktól megkíméljük magunkat, ha az optika törvényeinek alapján előzőleg kiszámítjuk egyrészt a lemez és objektív, másrészt

az objektív és érzékeny papír közötti távolságot. Még egyszerűbbé válik a számítás a *Steinheil*-féle nagyítási és kicsinyítési táblázat használatával. A kiszámított adatok figyelembe vételével elvégezzük a durva beállítást s az éles beállítás az objektívnek kicsiny eltolásával már könnyen és fáradság nélkül történik.

A beállítást az objektív teljes nyílásánál végezzük s ha tapasztaljuk, hogy a kép szélei kevésbé élesek mint a közepe, akkor az objektívet kell lediafragmázni. Ezt oly módon végezzük, hogy a képet nézve, a fényrekeszt lassan szűkítjük, amíg már a széleken is egyenlő éles. Jobban diafragmázni nem tanácsos, mert egyrészt az expozíciót ok nélkül hosszabbítjuk, másrészt mivel túlkicsiny nyílásnál az objektív mélyebben rajzolva, megtörténhetik, hogy a mesterséges fényforrás képe is kirajzolódik.

A legkényesebb művelet a megvilágítás időtartamának megállapítása. Ami természetes is, ha tekintetbe vesszük, mily sok tényezővel kell számolnunk, hogy a helyes expozícióhoz jussunk. E tényezők maguk is változók lévén, tévedésnek még inkább ki vagyunk téve. A megvilágítás függ a fény erősségétől és minőségétől, a negatív fedettségétől, az objektív gyújtótávolságától, a fényrekesz tágasságától, a nagyítás méreteitől és a papír fényérzékenységétől.

Legkönnyebben a próbavilágítással érünk célt. A fényérzékeny papirból egy kis darabot levágva a kép helyére illesztjük és gondolatformán exponálunk, majd előhívjuk. Az eredményhez képest a következő próbadarabot hosszabb vagy rövidebb ideig exponáljuk, míg a helyes expozícióhoz jutunk. A próbadarabokat a képnek lehetőleg olyan helyekre tegyük, ahol fény- és árnyékrészek egyaránt előfordulnak.

A negatív vagy diapozitív fedésbeli különbségeit a megvilágítás erősségének változtatásával kiegyenlíthetjük. Kemény negatívot lehetőleg erős fényel, lágy s kevésbé ellentétes negatívot gyengébb fényel exponálunk. Ugyancsak befolyással van a megvilágítás gyorsasága is. A rövidebb idejű azaz erős fényforrással való megvilágítás lágy kópiát ad, míg a lassu azaz gyenge fényforrás használata keményebb képet szolgáltat.

Az erős fény legyengítését homályos vagy erősebb fénytompításnál sárga üveg közbeiktatásával eszközöljük. A homályos üveget azonban a negatívtól távolabb kell tartani, mert annak szemcséi is belerajzolódnak a képbe.

Nemcsak az egész kép hangulatát bírjuk megváltoztatni a megvilágítási idő változtatásával, hanem a kép egyes részeit is módosíthatjuk a fény visszatartásával. Ugyanis a megfelelő alaku papirossal az illető helyeket az expozíció ideje alatt hosszabb vagy rövidebb ideig fedjük el. A fedő papirost nem tesszük közvetlenül a fényérzékeny papirosra, hanem attól eltávolítva mozgatjuk kissé, nehogy éles konturokat kapjunk.

Ilyen fedésekkel két negatívot is kombinálhatunk össze a nem szükséges részek eltakarásával. Ez különösen tájképeknél a felhők bemásolásánál játszik nagy szerepet.

A megvilágítás után nemkevesebb fontos művelet, az előhívás következik. Ez tökéletesen megegyezik a negatív, illetve brómezüst papír előidézési módjával, azért csupán néhány fogásra akarunk rámutatni, amivel a nagyobb arányu nagyított képek előhívását megkönnyítjük.

A nagyított kép előidézőbe való betevésénél ügyeljünk, hogy az előhívó lehetőleg egyszerre fedje el a papírt s léghólyagok ne képződjenek rajta. Ehez azonban egyrészt sok előhívó-oldat kell s még akkor sem mindig sikerül. Sokkal jobban érünk célt, ha az előhívás előtt a papirost vízben áztatjuk. Ezzel elérjük, hogy a tekercsekben összegöngyölödött brómezüst vagy negatív papír — amelynek ily állapotban való előhívása igen nehézkes — kisimul, másrészt a víz egyenletesen beivódva a réteget meglágyítja s így az előhívó folyadék is egyenletesen hatol be.

A megfelelő nagyságu előidéző tál hiányában, a negatívot rajzszegekkel deszkára

kifeszítve, az előhívóba mártott szivaccsal hívjuk elő s ugyanigy fixálhatjuk is, ami természetesen több időt igényel.

Az előidézők közül bármelyek használhatók. Praktikus szempontból azonban azoknak nyújtunk előnyt, amelyek a higitást jól kibírják, előidéző képességük jól kihasználható s emellett tartósak, azaz többször használhatók. E követelményeknek megfelel a metól-hydrochinon, rodinal, glycin, amelyeket mindig lehetőleg higitott állapotban használunk.

A megvilágított papírt az előidéző folyadékba téve, figyeljük a kép megjelenését. Ha a kép túllassan jönne, akkor aláexponáltunk s ilyenkor a készen tartott tömény előhívóból töltünk utána, hogy erélyesebb legyen a hívás. Ellenkező esetben, ha a kép igen gyorsan tűnik elő s fejlődik ki, akkor tullepozícióval van dolgunk s ilyenkor a képet haladéktalanul kivesszük a hívóból s vízbe helyezzük, ahol még lassan utána fejlődik. Ha még nem lenne elég fedett, rövid időre ismét az előidézőbe mártjuk s utána ismét vízbe, amíg a kellő fokot elérte. Nem árt a képet kissé túlhívni, mert a fixálófürdőben kissé legyengül.

A fixáláshoz legjobban használható a savanyu fixirfürdő, amelyben a kép körülbelül negyed óra alatt állandósul s ekkor kerül kimosásra. A negatív kimosásának megfelelően folyó vagy többször váltott vízben történik.

A túlerős, kontrasztos, túlerőtlen vagy fátyolos képek erősítés illetve gyengítés által javíthatók meg. Ez eljárások valamint az erősítő és gyengítő fürdők összetétele is tökéletesen megegyezik a negatívoknál használtakkal.

A nagyított brómezüst képek egyhangu szürke színét, barna, vörös, kék, zöld, ibolyaszínűvé változtathatjuk át. E színezésekkel óvatosan kell bánni, mert tulságba menve vagy a kép hangulatának meg nem felelő szint választva, rosszabb hatást érünk el, mint az eredeti szürke színnel. Leghálásabbak a barna és vörösbarna színek árnyalatai, melyeket uránszínezővel érünk el. A színezők készen kaphatók, de magunk is összeállíthatjuk őket. *)

A pozitív retus brómezüst képeknél főleg a hibák kijavítására szoritkozzék. A fénytelen papír közvetlenül is jól retusirozható írónnal vagy festékes ecsettel.

A kész brómezüst képek frissességét és mélységét jól kiemelhetjük és fokozhatjuk, ha valamely lakkal vonjuk be. Ilyen lakkok a sellak-oldat, a zapon-lakk, amelyeket ecsettel vagy vatta csomaggal igen vékony rétegben kenünk fel a képre. Ez egyszersmind védőrétegül is szolgál, amennyiben a levegő kártékony gázaitól zárja el a képet s így változásnak, a színezett képek kifakulása, kevésbé van alávetve.

* L. „Az Amatőr Fotoalbumachja 1908.” című zsebkönyvünkben.

A JOUGLA „OMNICO- :: LOR“ LEMEZEI. ::

ISMERTETI: ZALATHNAY-
ZLATTNER MÓR BUDAPEST.

végre valahára a két év óta hirdetett és várva-várt Omnicolor-lemezek forgalomba kerültek. Nemrég a „*The Thamsé Color Plates*“ is megjelentek, ezek azonban a hozzájuk fűzött várakozásoknak nem feleltek meg és a még gyermekbetegségben szenvedő autochrom lemezek színvonalát sem érték el. Egyetlen előnyük olcsóságuk volt, de mivel az Omnicolor lemezek még ezeknél is olcsóbbak, — állítólag 4 drb. Omnicolor-lemez ára 13×18 cm. nagyságban 6 frs. —, elvesztették létjogosultságukat, amennyiben időmultával sem tökéletesítették azokat.

Az Omnicolor-lemezek hármasszürőjét a lemezre reányomtatják, minélfogva sokkal nagyobb fényátbocsátó képességgel bírnak, mint az autochrom-lemezek burgonyaszemcséi, melyek vastagságuknál fogva egymagukban véve is sok fényt abszorbeálnak, nyelnek el.

Mint értesülünk, a nyomtatott szűrők ötször oly nagy átlátszóak. Az exponálás megrovidítése által, valamint a lemezek alacsony árainál fogva is a színes fényképezés alkalmazása és elterjedése szélesebb körben van lehetővé téve.

Mivel pedig van már oly villanópor is, melynek világító ereje akként van szinérzékenyítve — ortochromatizálva —, hogy közönséges háromszínkép-felvételeket eszközölhetünk az objektív elébe teendő színszűrők nélkül, függetlenül a természetes fénytől eszközölhetünk majd színes felvételeket. A felhasználandó villanópor mennyisége mérsékelt lesz.

Az Omnicolor-lemezek kezelése a lehető legegyszerűbb és a színes fényképezést űző amatőrök ideálja, amennyiben *csak két folyadék szükséges*: az előhívó — a második előhívás is ugyanazon előhívóban történik, mely az első előhívásra használtunk — és a kép megfordítását előidéző fürdő.

Habár minden normális összetételű előhívó is használható, célszerűbb a következő:

- I. 1000 kcm. víz,
- 50 gr. nátriumsulfid,
- 30 „ hamuzsír,
- 4 gr. metol,
- 2 „ hidochinon,
- 1 „ bromkáli,
- 15 kcm. 1%-os fixálónátron.

Az előhívásnak, — *legalább kezdetben* — *sötétben* vagy a lámpa árnyékában kell történnie. Az előhívó akként van kombinálva, hogy egy perc leteltével a lemez általános érzékenysége redukálódik, szinérzékenysége — a szinérzékenységet előidéző festanyagok feloldásánál fogva — gyengül, miáltal az előhívás folyamán a kép keletkezése ellenőrizhető. Az előhívásnál figyelembe veendő, hogy az expozíció az üveges oldalon keresztül történik, miáltal a kép az emulzió felületén gyengébb, mint az emulzió alatt, melyet a három színszűrőtől szintén vékony lakk választ el.

A kép megfordítására szolgáló oldat a következő:

- 1000 kcm. víz,
- 8 gr. káliumbichromat,
- 12 kcm. kénsav,

mely folyadékban az első előhívásnál redukált ezüst feloldódik. Aztán következik a második előhívás. A lemez erősítése felesleges.

A lemez hármasszürője technikailag teljesen tökéletes; a fényérzékeny emulzió is egyenletes és vastagabb az autochrom-lemezekénél, minél fogva még kevésbé vigyázatos kezelés mellett sem sérül meg oly könnyen, mint az autochrom-lemez.

PIGMENT DIAPOZITIVEK.*

IRTA: SZEGHALMI GYULA, SZEGHALOM.

Különösen a külföldi amatőrök körében a közönséges klórbrómezüst lemezek mel-

lőzésével mind szélesebb körben kezd terjedni a diapozitíveknek pigment eljárás segélyével való előállítás. Tagadhatatlan, hogy ez az eljárás aránytalanul nehezebb, nagyobb türelmet és több gyakorlatot igénylő, mint a klórbrómlamezsekkel való operálgatás; de tekintve az eredményt, a kész diapozitívek szinte határtalan tartósságát, az elérhető színek gazdag változatát, megvagyunk róla győződve, hogy diapozitívek készítésével foglalkozó amatőrtársaink nem riadnak vissza a nehézségektől s kísérletezéseik körét

kiterjesztik a pigment diapozitívekre is.

A pigment diapozitív eljárás sok esetben azonos, sok esetben hasonlatos a közönséges pigment-másolási eljárással. Akik ismerik ezt, gyakorlatában vannak a pigment papírképek előállításának, azok minden különösebb nehézség nélkül, a legrövidebb idő alatt teljes biztossággal végzik az egyes műveleteket. De egy kis türelemmel, kitartással gyakorlatába jönnek azok is, kik előtt a pigment eljárás eddig teljesen ismeretlen volt.

A pigment eljárás a krómzselatin fényérző tulajdonságán alapszik. Ha valamely papírlapot vagy kollodium kártyát zselatinban arányosan szétosztott fényálló festékekkel bevonunk, teljes száradása után krómsavval érzékenyítünk, a fényhatás után meleg vízben fürösztünk, ekkor a fény nem érte pontokról a zselatinos festék leolvad, a fényérte helyeken pedig rögzítődik.

A kereskedésekben kapható pigment papírok — melyek közül talán a Berlin-steglitz *Neue Photogr. Gesellschaft* gyártmányait ajánlhatom legjobban — nincsenek a fény iránt érzékenyítve, mivel az érzékenyített papír csak 2—3 napig áll el, azután fokozatosan bomlik, míg végre 10—14 nap múlva teljesen hasznavehetetlenné válik.

A papír érzékenyítésére a vörös kristályokból álló s igen mérges hatású *káliumbichromát*: $K_2 Cr_2 O_7$, vagy *nátriumbichromát*: $Na_2 Cr_2 O_7 + 2H_2 O$ oldatát használjuk:

1000 kcm. párolt víz	2 kcm. ammoniák
40 gm. káliumbichromát	125 kcm. alkohol.

Ammoniák hozzátétele által a krómzselatin veszít ugyan érzékenységből, de tartósabbá és könnyebben átvihetőbbé lesz. Alkohol azért elegyítünk a fürdőhöz, mert ez a preparátum száradását nagyban előmozdítja. Az érzékenyítő fürdő készítésénél soha se feledjük azt a szabályt, hogy *a fürdő erősségének arányban kell lennie a negatív tömörségével*. Mennél tömörebb a negatív, annál erősebb legyen a fürdő és viszont. Vannak negativek, melyekhez 1%-os fürdő is jó s vannak mások, melyekhez az 5—6%-os még gyenge. Legmegfelelőbb a 4%-os oldat.

Az érzékenyítésben igen sok függ a krómfürdő hőmérsékletétől. Túlmeleg, vagy túlhideg fürdő menthetetlenül tönkresilányítja az eredményt. Legjobb, ha a fürdő hőfoka $+ 16^\circ R$. Az érzékenyítést sötét helyen, lámpavilágnál végezzük, de mérsékelt nappali fény sem árt, mivel a nedves króm nagyon csekély érzékenységgel bír. Az érzékenyítést akkor kell beszüntetni, midőn a papír fölfelé kezd görbülni.

A papír teljes száradása mintegy 6—8 órát vesz igénybe. A szárítást mesterséges meleggel siettetni nem szabad, mivel a $+ 20^\circ R$. tuli meleg fölolvasztja a zselatinréteget. A réteg minden veszélyeztetése nélkül megrövidíthetjük a szárítási időt, ha a fényérző oldatba tiszta borszeszt öntünk s a szárítást jó ventilációval bíró szobában a mennyezet közelében végezzük. A szárítási folyamatnak teljesen fénymentes helyen kell végbemennie, mivel a száradás arányában emelkedik a papír érzékenysége is.

Másolásra alkalmas minden szépen modulált negatív, ha tömörségének figyelembe-

* Mutatvány a sajtó alatt álló „Az Amatőr Fotoalbumachja 1909.” című illusztrált zsebkönyvből.

vételével készítettük az érzékenyítő fürdőt. Hogy később, a kép kifejlesztésénél a réteg széle be ne szakadozzék, föl ne hólyagosodjék, a másolandó negatív széleit mintegy 0.5 cm. széles biztosító szegélylyel kell ellátni, illetőleg a másolást francia másolókeretben végezni.

Miután a másolás menetét figyelemmel kíséreni nem lehet, másolási időtartam pontos meghatározására föltétlenül szükséges a fotométer használata. A másolás fokát illetőleg megjegyezhetjük, hogy a vetítési célokra vagy az ablakok diszitására szolgáló diapozitiveket mindig sötétebbre kell másolnunk, mivel az erősen sugárzó átmenő fény gyengítőleg hat a kép tömörségére, de a *homályos* alátét üveggel ellátott ablakképeket mindig csak olyan sötétre szabad másolnunk, mint amilyennek a kész képet akarjuk.

A kép kifejlesztését ajánlatos a másolás befejezése után nyomban elvégezni, mivel a chrómpapirnak megvan az a sajátsága, hogy még akkor is másolódik, tehát fokozatosan sötétebb-sötétebb lesz, mikor már nem is éri fény. *Azoknak tehát, akiknek egy vagy mások miatt a másolás utdn több órára, esetleg másnapra kell elhalasztani az előidézést, mindig alkalmazkodniok kell a chrómpapir e sajátságához s ahoz képest végezni a másolást. Ha például a fény hatásának kitett pigment a negatív alatt 20 perc alatt másolódna ki teljesen, de mi csak 3 percig világítottuk meg s a megvilágítás után 30—35 óra múlva dolgozznk ki, akkor az említett idő alatt annyira utána másolódik, mintha a megvilágítás helyes lett volna.*

A kellőképp kimásolt képeket ugyanazon az alapon előidézni nem lehet, ezért a pigmentréteget egy más alapra kell átsajtolni (átvinni).

Az átvitel módja kétféle: *egyszerű és kettős.*

Egyszerű átvitelt a homályos alappal nem bíró vetítő diapozitiv és ablakképek előállításánál használunk. Az átvittel a kép természetesen fordított helyzetűvé lesz, vagyis a jobboldal baloldalra kerül és viszont, de ez a diapozitiv képeknél egyáltalán nem jó tekintetbe, mivel üvegoldalukról tekintve rendes állásban tünnek elénk.

Átviteli lapul a rendes pigment eljárásban használt papir helyett üveglemezt alkalmazunk. Hogy a pigmentréteg kifogástalanul tapadjon az üvegre, azt előzőleg alapoznunk kell. E célból az öveget benzinnel alaposan megtisztítjuk, kissé megmelegítjük s lehető egyenletesen az alábbi összeállítású oldattal öntjük át:

600 kbcm. 30—40° R. vízben 30 gr. zselatint föloldunk s ehez 1 gr. 100 kbcm. hideg vízben föloldott chrómtimsót adunk. Ha ez megtörtént, az egészet finom — gyolcson — muszlinen keresztül megszűrjük, hogy az oldatból minden legparányibb idegen anyagot — mely különösen vetítési célokra szolgáló diapozitiveknél rendkívül leronthatja a képek értékét — eltávolítsunk.

Az egyenletesen átöntött lapokat tiszta, pormentes, 20—23° R. hőmérséklettel bíró helyen megszáritjuk. Tekintettel arra, hogy az ekként előpreparált üveglapok korlátlan ideig eltarthatók, egyszerre nagyobb mennyiséget is készíthetünk.

Megjegyezzük, hogy a használt üveglapoknak fehérnek, polirozottnak, karcólástól, hólyagtól, általában minden legcsekélyebb hibától mentnek s a kép méreténél körül legalább 0.5×0.5 cm.-nél nagyobboknak kell lennie.

Vannak oly pigmentpapirok is, — amilyen pl. a dornachi *Ad. Braun & Cie.* cég gyártmánya — melyek minden előpreparálás nélkül erősen tapadnak az üvegre. Azok részére, kik az átvittel járó — s alább részletezendő — eljárást kerülni akarják, a *Neue Photogr. Gesellschaft* pigment foliáit ajánlom. Ezeknél a pigmentréteg egy vékony, teljesen átlátszó kollodiumlapra van fölrakva. A másolás a kollodiumlapon át hátulról történvén, a képet minden átvitel nélkül az eredeti kollodiumlappal együtt helyezzük a két védőüveg közé.

Hogy az átvitelt lehetővé tegyük, úgy a preparált üveglapot, valamint a pigmentpapirost réteges oldalukkal egymás felé fordítva + 10—15° C. hőmérsékletű vízzel telt

tálcába kell tennünk s addig áztatunk, míg a papir göngyölni nem kezd. Most óvatosan mindettől kiemeljük, megfelelő nagyságu kemény gummilapra tesszük, úgy, hogy a preparált üveg alul, a pigment-papir fölül feküdjék, ráterítünk egy darab viaszos vásznat s gummihengerezővel alaposan végigmángoroljuk, hogy a két réteg között netalán megszorult légbuborékokat tökéletesen eltávolítsuk. Ahol a légbuboréko megmarad, ott apró kerek fehér pontok származnak a képen. Pár percnyi mángorolás után az immár összetapadt lapokat körülbelül 10—15 percre másolókeretbe préseljük, aztán hozzáfogunk az előidézéshez.

A kifejllesztés, vagyis a kép előidézése kizárólag meleg vízben történik. E végből 30—40° C. vizet zománcozott fémtálcába öntünk, az összetapadt lapokat telemerítjük s a tálcát folytonosan mozgatjuk. Nehány perc múlva a papir földuzzad, az összepréselt rétegek közül a pigmentum szivárogni kezd s ennek következtében a papirok összetapadása is meglazul. Ekkor szarukéssel óvatosan fölemeljük a papir egyik sarkát s ha ez könnyen sikerült, akkor bátran lehuzhatjuk az egész papirlapot.

Az *N. P. G.* papirjain dolgozók a kép kifejllesztéséhez 30—40° C. — (= 24—32° R)-nál melegebb vizet — eltérőleg a szakkönyvektől s egyéb használati utasításoktól, melyek 50—60° C. vizet is ajánlanak — semmi esetre se használjanak, mivel e papirok már gyártmányokkal szemben éppen azzal az előnnyel bírnak, hogy az említett hőmérsékletű vízben, a féltónusok veszélyeztetése nélkül fejleszthetők ki.

Fölmerülhet itt amatőrtársaink részéről a kérdés, meddig kell a kép fejlesztését folytatni? E kérdésre határozott választ nem adhatunk, mivel a kifejllesztés időtartamát egyrészt a papir és másolás minősége, másrészt az alkalmazott víz hőmérséklete befolyásolja.

Rendes viszonyok között a kép 5—8 perc alatt teljesen kifejlődik. Hogy az öblögetés mely időpontban szüntettessék be, azt elárulja maga a kép is. Amennyiben a kifejllesztetlen kép rétegéből a pigmentum színének megfelelő színű zselatin válik ki, a kifejllesztett kép rétegéről lecsurgó viz azonban teljen tiszta. Amint ez az utóbbi eset beáll, a másolatot néhány pillanatra hideg vízbe, majd a réteg keményítése céljából 5—10 percre 4%-os timsóoldatba tesszük, végre 4—5-ször váltott vízben kimossuk.

A *kettős átvitel* valaamivel szövevényesebb eljárást igényel. Használjuk pedig akkor, midőn a tej- vagy opálüveg alapu képet természetes állásban akarjuk szemlélni. Természetes állásu képet pedig csakis abban az esetben nyerünk, ha a már egyszer átvitt képet ismét más alapra préseljük át. E művelet csupán akkor maradhat el, ha a használt negatív vékony film, melyet hátulról épp oly jól lehet másolni, mint előlről. A hátoldalról másolt kép a tej- vagy opálüvegen helyes állásu leend.

Kettős átvitelnél a pigment réteget egy külön erre a célra készített ideiglenes üveglapra viszik át. Hogy a pigment áttapadjon az üvegre, ezt előzőleg preparálni kell. E végből az üveglapot benzinnel alaposan megtisztítjuk, kissé fölmelegítjük és száraz viaszszal bedörzsöljük. Bedörzsölés után újból fölmelegítjük s egy darab flanellel addig dörzsöljük, míg a dörzsölés okozta sávok egészen el nem tűntek. Viasz helyett gummioldattal is bevonhatjuk az üveglapokat, ekkor azonban a lapok fölmelegítése és dörzsölése elmarad.

A viaszolás, illetőleg gummizás után 1%-os nyers kollodiummal:

1 gr. lőgyapot,
50 rész éther,
50 „ 90°-os borszeszszel

öntjük át a lemezeket, majd a képződő zsirsávok eltüntetésére céljából hideg vízbe áztatjuk és midőn az előzetesen hideg vízbe áztatott pigment másolat földuzzadt, a kollódiumos és pigment réteget a légbuborékok kikerülése céljából víz alatt egymásra szoritjuk. A két réteg egymásra való szoritása épúgy történik, mint azt föntebb, az egyszerű átvitelnél elmondtuk. És ugyanúgy történik a kép előidézése is.

Ha a kép előidézése annyira sikerült, hogy a további munkát, vagyis a rétegnek tej- vagy opálüvegre való átvitelét megérdemli, akkor az előzőleg gondosan tisztított és preparált lapokat az üvegen levő pigment nyomattal egyetemben hideg vízbe meritjük, egymásra szoritjuk, gummi hengercsővel áthengerezzük, végre megszáritjuk. Teljes száradás után az üveglap könnyen leválik a képről, — illetve a képet hordozó papirosból, magával vive a képréteget.

Megjegyezzük még, hogy a tej- vagy opálüveget krómtimsó oldatával kell preperálni. E végből 660 kcm. hideg vízben kocsonyássá puhítjuk 30 gr. 1-es számú Nelson zselatint. Majd a vizet gyengén felmelegítjük, minek következtében a zselatin föloldódik. Ennek megtörténte után — folytonos keverés közben — 30 kcm. vízben feloldott 1,3 gr. krómtimsó-oldatot öntünk bozzá s midőn az egész jó összekeverődött, a kissé fölmelegített lemezre öntjük. A krómtimsó zselatin oldatnak lehető vékonyan és egyenletesen kell földnie az üveglapot. Száritása pormentes helyen történjék.

A háromszinű nyomatok előállítására alkalmas pigmentfoliák a képeket természetes színükben adják vissza. E fóliákkal azonban eredményt csakis abban az esetben érünk el, ha negatívjaink a háromszinű eljárás alapelveink megfelelőleg készültek. A pigment fóliákat gyártó *Neue Photogr. Gesellschaft A.-G.* a résznegatívek előállítására *Miethe* rendszerét tartja legjobbnak, de kellő sikert érhetnek el azok is, kik pl. *Ives*, vagy *Sanger-Shapher* rendszerű géppel vannak felszerelve. Azok részére, kik ily segédeszközökkel nem rendelkeznek, de mégis szeretnének természetes színű pigment diapozitíveket készíteni, a gyár rendkívül nagy választékban kész negativeket hoz forgalomba. A negativek elég drágák. amennyiben pl. a 3 drb. 11×16 cm. nagyságu résznegatív 7 kor. 80 fillér; egy teljesen kész kép pedig 18 korona.

A pigment diapozitívek fedése és szegélyezése teljesen azonos a közönséges diapozitíveknél követendő eljárással.

ÉPEINKRŐL.
GAIDUSCHEKERZSI*
IRTA: DR. KOHLMAN A.

A mióta egyik, igen tisztelt laptársunk kétségbevonta a képmagyarázatoknak szükséges és hasznos voltát, olvasóink leveleinek egész halmaza szólit fel bennünket e kérdésben eddig elfoglalt álláspontunk további fentartására. Vagyis a képmagyarázó cikkeink folytatására. Igen változatos, érdekes és értékes szempontokból világítják meg a kérdést e levelek. A körkérdésünkre beérkezett válaszok kivétel nélkül nekünk, illetve a mi álláspontunknak adnak igazat. Sajnos, nem adhatjuk valamennyit közre, de a két legérdekesebbet lapunk más helyén közöljük. Az igazság jól eső érzésével vesszük tehát ismét kezünkbe a tollat, hogy mai képeinkről egyet-mást elmondjunk.

*

Nem szívesen beszélünk önmagunkról. Ezért lapunk hatodik évfolyamba való lépését sem használtuk fel arra, hogy a lap első oldalait eddigi működésünknek t. olvasóink elé való tárására, érdemeink felsorolására használjuk fel. Ámde tartozunk a fototörténeti igazságnak annak leszögezésével, hogy a modern *művészi arcfényképezésre szóval és írásban mi buzdítottuk elsőnek olvasóinkat és a magyar szakfényképészeket is.*

És ha soká is, de ime mégis kikelt az elvetett mag. Az elsők, akik a mi modern verisztikus irányzatot sürgető szavunkra hallgattak: az aradi *Weisz Hugó*, *Székely Aladár* (Budapest) és a „*Genre*” műterem tulajdonosai voltak.

* A többiekéről legközelebb.

A magyar modern művészi arcfényképezés hivatásos művelőinek kisdéd tábora az utóbbi időben egy erős egyéniségű, forrongó lelkű telivér művészlélekkel szaporodott, kinek néhány verisztikus, pompás fotoalkotását mai számunkban mutatjuk be.

Gaiduschek Erzs, — mert ő a magyar művészi arcfényképezés egén ujonnan feltűnt „csillag” — tulajdonképpen festő és tervező iparművész, a ki még csak alig néhány hónapja tette le a színekben gazdag pallettát, ecsetet és egyéb művészi szerszámaikat, hogy azt kamarájával felcserélve — a „napsugár művészete” ihletett papnőjévé csapjon fel. A nagybányai festőiskolában kialakult művészléleklete nagy intelligenciával párosuló finom izlése, de a külföldi, — főleg *Dührkoop* mester — fotoalkotásainak alapos tanulmányozása révén tüneményesen rövid idő alatt vált elsőrangú fényképező-művészünké. *Kosel*-nél, a bécsi mesternél tanult, de szerencsére nem oly sokáig, hogy a raffinma modorossággá vált volna nála, a mibe a híres bécsi mester bizony néha-néha nagyon beleesik. És ha a *Kosel* technikai készségét, exakt munkáját, a *Dührkoop* képeiben megnyilvánuló végtelenül nemes egyszerűségét és pazar tónus- és valörgazdagságot, izléses adjusztálást és exakt kivitelét nem is találjuk fel még a fiatal művésznő legtöbb képében, viszont — minden jel oda mutat, hogy a tehetségnek, az izzó művészléleknek, a nemes ambíciónak, finom izlésnek és alapos tanulmányoknak összehatásaként még oly dolgokat várhatunk tőle, melyek a külföld nagyobb fotóművészei mellett jelölik ki — jövőd helyét.

De nézzük néhány — intim entériör-műtermében készült — felvételét közelebbről is. A lapunk mai számában bemutatottakat — szerény tehetségünk szerint — mint a művésznő legjelesebb alkotásait választottuk ki a rengeteg felvételének másolatai közül. Vegyük tehát őket sorra a kritika bonckése alá.

„Anya és gyermeke” c. képe a pókháló-szövet finomságaival olyan mint a lehelet. A téma felfogása poetikus, könnyed és habár a gyermek kissé inproporcionálisan nagy — közelebb volt a géphez — és tulajdonképpen eszményi és cselekvés nincs is benne, mégis erősen emlékeztet a *Minnie Diez-Dührkoop* asszony hasonló tárgyu, de madonnisztikusabb tanulmányára.*) Mint többi képén, úgy ezen is a képsíkban való elhelyezés vagyis a tagozódás helyessége a beállítás gyakorlott mesterét viszi szemünk elé.

G.-né arcképében az entériör hangulatos voltán kívül, fesztelen a póz s a szándékosan kissé lapos világítás dacára is husos, tónusos és lágy, amit az önfeledten lelógatott kézfejen is láthatunk. E képen a kéz, (melynek ábrázolása pedig a művésznőnek ritkán sikerül) valóban igen finom kifogásolandó azonban a vonalvezetés szögletes volta, a mi különösen az egymásravezett lábak és a lelógó ruha vonalaiban válik bántóvá.

Határozottan leggyengébb az S. K.-né arcképe, melyen erőltetett kényszerű kifejezés ül, a kezek elnyújtottak, a szemtől — s az objektívtől, mint a fotokamara szemétől —, távolabb eső váll megrövidülten elrajzolt. És bárha a modell — fiatal uri asszony — sokak állítása szerint szép a képen érdekes ugyan, de szépnek valóban nem mondható. (Nekünk pl. *Angelica Kaufmann* 18-ik századvégi festőművésznő igen rút, de rútságában is felette érdekes arcképtanulmányát juttatja mindig eszünkbe). Az arcképezésnek pedig — ha az ideálizálás nem is hivatása, de — viszont a személyi hasonlatosságot deformáló rútitás sem lehet az. E hibáktól eltekintve azonban lehetetlen a képtől bizonyos — szinte lebilincselő — érdekességet elvitatni.

A „Profil tanulmány”-ban — néhány szélesen vezetett vonal az egész — a lágyan előmlő lapos világításban is pompásan érvényesülő plasztika az, ami nemesen karakterizálónak teszi, viszont kissé idealizálnak látszó arcot, mely túlzottan széles nyakon nyugszik.

G.-né arcképében a póz fesztelensége, a síkban való kitűnő elhelyezés, de főleg a kép kitűnő kivágása az, ami bizonyos lezárttságot ad a képnek. A kissé visszahajtott fej,

*) L. „Az Amatőr” 1906. évi karácsonyi „Női Album”-a címképét. — A szerk.

a *Perscheid*-szerű lapos világítás, a kissé erősebben megvilágított homlok, a széles kalap alól kikandikáló hullámos hajfonatok, a félvállon átvett, szépen vezetett sötét selyemsál, az e képen is jól érvényesülő gyenge főfények, pompás összhangba olvadnak és — valószínűleg igen hü — sikerült arcképet is eredményeznek. E David *Blount* londoni (?) fotóművész bájosan finom angol asszonyportréira („A fátyolos hölgy“, „B. grófnő arcképe“ stb.) emlékeztető képen ismét csupán a rettenetesen elrajzolt (agyontretusált!) kéz zavar, de ez aztán nagyon. Ilyet pedig — *Blount* nem csinál.

Érdekesen jellegzetes, húsos, nemesen egyszerű, szinte megszólaló a *Kernstock* Károly arcképe. Olyan, mintha a mester szuggerálta volna a művésznőnek. A töprengő, örökösen új problémák megoldása után kutatva-kereső piktornak pompás képmása ez, melynek jellegzetességét még a hüvelykujjával az ajakra támaszkodó önfeledt kéztartás is emeli. (Ezt a kezét nem is kifogásoljuk!)

Méltó párja a *W.* táncosnő arcképe, a kissé élvetegen nyitva felejtett ajkak alól kifehérlő fogsorral és a háttérre vetett árnyékával. Különösen a kissé hátravetett fej markáns arccsontozatának lágy karakterizálása elismerésre méltó benne. A nyakról a gyöngysort azonban — a művésznő helyében — lefejtettük volna.

Mártha gyermekarcképe csupa játszi fényfoltból („Spitzlicht“-ből) és félárnyékból van összeszöve s oly habos, mint a kis testre vetett pókhálósövet. Kedves és közvetlen, bájos és könnyed, miként egy gyermekképnek lennie is kell, de nem banális, erőltetett és vagy bamba vagy affektált, amilyenek a gyermekarcképnek sohasem szabadna lennie.

Az eredeti képek technikája: a *Trapp*- és *Münch*-féle „mattalbumin“-nyomat, néha bizony kissé fakó mélyárnyékokkal, holott e papirosnak épen a mélyárnyékok bőséges puhasága és meleg tónusai a főérénye. Ezt tehát csupán a színezés fogyatékoságának vagy a másolás elégtelenségének kell tulajdonítanunk.

Kiemelendő és elismerendő, hogy *Gaiduchek* Erzsi *nem retusál* a szó fotografusi értelmében, a mi mégis van a képeken, az a művészi hatást emelő fényeknek a *negativon való felrakásából áll, vagyis művészi retus*. Néha azonban sok a jóból is megárt.

A kezeket — főleg pedig előkelő hölgymodelljeit — azonban különös, jóakaró figyelmébe ajánljuk a művésznőnek. Különben, a kinél ennyi művészi minőség van együtt, ezt is csakhamar meghozza a gyakorlat.

Addig is azonban örömmel és elismeréssel üdvözöljük benne az első, magyar — „napsugár“-művésznőt!!...

▼ **A képek méltatásáról.** ▼— **Levelek a szerkesztőhöz.** —*Tisztelt Szerkesztő úr!*

Mint „Az Amatőr“ olvasója, a képek méltatásáról felvetett témához bátorkodom én is néhány szóval hozzászólni.

A művészi nevelésnek — mert a fotoszaklapoknak ez kell, hogy vezérelve legyen — egyik legfontosabb kelléke a teoretikus elvek tökéletes példákra való bemutatása. Természetétől fogva minden ember fogékony a művészi szép befogadására; az öntudatos élvezés azonban már a nevelés következménye, s hogy melyik okoz nagyobb hatást az amatőr fejlődésére: mondani is felesleges. Így van ez minden művészetnél s így a fotoművészet alkotásainál is.

A laikust gyakran megtévesztik a külsőségek s művészek tartja a valódi belső tartalom nélküli hivalkodó ügyeskedéseket s viszont a talán fogyatékosabb technikával, szerényebb eszközökkel, de mélyebb érzéseket rejtő szerényen meghuzódó művek mellett, azt észre sem véve halad el. Hogy ez különösen a fényképezésnél nagyobb mértékben nyilvánul meg, annak oka a fotoművészet újszerűsége s a közönségnek vele szemben való ki nem forrott nézete. A fényképek megítélésénél sokszor még ma is azok a régi szempontok nyomulnak előtérbe, amelyek mintegy bele-ropitódtek a közönségbe abból az időből, amidőn még csakugyan semmiféle művészi igényei nem lehettek a fényképeknek.

Mintegy évtizede csak, hogy amatőrjeink a fotografálás művészetének elismeréseért küzdenek s megtörni igyekeznek az avult felfogásokat.

Uj szempontokat kell megismertetni, új világításba kell helyezni a fényképezést, hogy e célt elérhessék s ebben a szaklapoknak jut elsőrendű szerep.

Mindenekelőtt fontos az érdeklődés felkeltése. Az újszerű, a régi szokottaktól eltérő művészi képek látása ezen érdeklődés felébresztésére igen alkalmasak. A gondolkodó laikusban azonban, éppen újszerűségénél fogva, más kérdések is tódulnak előtérbe. Mik azok az elemek, amelyek újszerűséget s művésziességet kölcsönöznek a képnek? Mily módon és eszközökkel készült e kép, mely az eddig látottaktól oly nagy mértékben különbözik? Ilyenféle kérdésekre vár feleletet. Az utóbbiakra az eljárások technikájának leírásában, az előbbiekre pedig az csztetikai fejtegetésekben, egyes esetekben pedig a képek méltatásában kaphatja meg a választ. Mert igaz ugyan, hogy a képnek önmagáért és önmaga helyett kell beszélnie, de az is igaz, hogy e beszédet csak az érti és méltányolja igazán, aki már sokat foglalkozott ilyen dolgokkal s aki már maga is próbált azon a nyelven beszélni. Már pedig a szaklapnak olvasói minden rétegéhez kell alkalmazkodnia, nemcsak a művészi magaslaton állókhoz, hanem a kezdet elején indulókhoz is.

Mert a kezdő látja ugyan, hogy ez a kép szép s kellemes hatást kelt benne; de e hatás okát már ritkán találja meg, vagy pedig másban véli megtalálni. S ha a példán felbuzdulva hasonlót akar alkotni, legtöbbször az igazi belső ok ismerete nélkül csak külsőségeiben utánozva mintáját, képe is üres és tartalmatlan lesz. Ezt észrevéve, természetesen elkedvetlenedés vesz rajta erőt s ha nincs aki utbaigazítsa, a helyes okra rávezesse és iparkodásában támogassa, abba hagyja eddigi munkálkodását s megtagadja

a fotoművészet létezését. A másik, aki kevesebb önbírálattal és sok elfogultsággal — saját művei iránt — nézi képeit, nem fog azok és az igazi művészi dolgok között különbséget találni s hasonló méltánylást kíván saját képeinek. Ily módon jön létre a „fotosnobizmus“ a mi nem csekély kárt okoz az igazi művészet elismerésének.

Nem fölösleges tehát a művészi képek elemzése, méltatása, mert a kezdőt megóvjá a hamis nyomokon való tévelygéstől. De nem fölösleges a haladónál sem, mert szigorubb önbírálatra sarkalja. Igyekeznek saját alkotásait is azon szempontból és azon elvek szemmeltartásával elbírálni, ami csak üdvös hatású lehet és izlést nemesítőleg hat.

Ami a méltatás szuggeráló, deformáló hatását illeti, nem tartom oly nagy veszedelemnek. A gyenge tehetség, erőteljes egyéniségű vezető hatása alatt ugyan mindig éreztetni fogja annak hatását s nem bír tőle szabadulni, de még így is kitünő alkotásokat hozhat létre. Viszont az erős egyéniséget béklyóba szorítani nem lehet. Bármily irányú volt is a vezetés, előbb-utóbb kitör belőle az Én s ekkor már nem befolyásolja semmi hatás. Ezt látjuk beigazolvva a festőművészet nagy alakjainál. Az iskolák csak az alapvető tudást adták meg nekik, de később tulszárnyalva az iskolák hagyományait, tehetségük és egyéniségük belső tüze által hajtva, halhatatlanságot szereztek maguknak.

Még van egy, szintén nem megvetendő hatása a képek méltatásának. Mily sokszor tapasztaljuk, hogy egyesek a bírálat terminológiájával sincsenek tisztában. Egyes felkapott szavakkal — anélkül, hogy annak belső tartalmát ismernék — bírálják meg a képeket. Jóhangzású s főleg a laikus előtt oly imponáló műszavakkal szólják le a jobb sorsra méltó, de meg nem értett műveket.

A képek bírálata, ha azt a képpel összehasonlítva tanulmányozzuk, megtanít a műszavak helyes alkalmazására s elősegíti a szabatos kritika elsajátítását.

Nézetem szerint, ezek lennének azon okok, amelyek nem hogy fölöslegessé tennék a képek méltatását, sőt inkább annak fontosságát és hasznát látszanak bizonyítani. Ismétlem, ez az én véleményem, hogy igazam van-e, a dolgokhoz jobban értők vannak hivatva elbírálni.

Ellenkező vélemény kifejtését várja — fény —

Nagyságos Szerkesztő Úr!

Csak röviden, néhány gondolatban felelek az Amatőr 23. számában felvetett kérdésre. Az én véleményem az, hogy a képek mellé ismertetést írni nemcsak kell, de azok elmulasztása határozottan céltveszélyeztető.

A fotolapok reprodukcióinak két célja van: első, hogy műélvezetet nyújtson, második, hogy oktasson.

A műélvezetet igaz gyakorlottabb amatőr feltalálja — magyarázat, képismertetés nélkül is, de a kevésbé gyakorolt vagy pláne laikus nem ismerheti fel a kép igazi előnyeit, szépségeit élvezni nem tudja — mert nem tudja mi egy-egy — bár legtökéletesebb — képben a művészi érték.

Tanulni meg hogyan fogunk, egy csak elébünk vetett reprodukcióból? Nincs egyik amatőr társamnak sem, azt hiszem annyi alkalma, hogy a fotografálás minden ágában, minden eszközével dolgozhasson. Hogy ismerhetem fel e saját fogásait a művészi technikának, hogy sajátíthatom el, hogy követhetem a látottaknak, kellő magyarázata nélkül? Ezen a téren az én meggyőződése az, hogy magyarázat nélkül ott vagyunk, különösen a kezdő amatőrtársak, ahol az az ember, akinek könyvet adnak kezébe, hogy olvassa, ellenben bekötik a szemét.

Szabó István, káplán, Tápiógyörgye.

▼ Ujítás az autochrom lemezek raszterén. ▼

A Lumiere-féle autochrom lemezek forgalomba hozatala óriási lépéssel vitte előbbre a színes fényképezés ügyét, különösen a gyakorlati alkalmazhatóság tekintetében, mert oly eljárást adott kezünkbe, amelynek segélyével az amatőrnek is lehetővé tétetett, hogy különös műszerek és költséges berendezések mellőzésevel hódolhasson nemes szenvedélyének, a fotografozásnak s most még különösebb mértékben a színes fényképezésnek, melynek ujszerűsége s az eredmény nagyszerűsége kell, hogy minden szépért lelkesülő embert elragadjon. Immár két éve lesz, hogy világgá bocsájtott s azóta meghódította a fotografálás ügyéért lelkesülők nagy tömegét. Nagy elterjedtsége azonban mind nyilvánvalóbbá tette hibáit, amelyek kiküszöbölése nemcsak a Lumiere-féle eljárás tökéletesítését, hanem a színes fényképezés ügyének újabb és fejlettebb stádiumba való jutását jelenti.

Egy ilyen módosításról akarok beszámolni. Vonatkozik pedig ez a raszter megváltoztatására. Az eljárás lényege megegyezik a Lumiere illetve Joly raszterének alapjával, csupán a kivitel jelent tökéletesedést.

A Lumiere-féle rasztert a három alapszinnel megfestett keményítő szemecskék képezik, amelyek a bróm-ézüst emulzió alatt egyetlen rétegben vannak rögzítve s közeik faszénporral kitöltve. A faszénpor, de meg az is, hogy a keményítő szemecskék nem bocsájtják át tökéletesen a sugarakat, a fénynek jelentékeny részét visszatartják, ami az expositió tetemes meghosszabbodását eredményezi. Jobb fényátbocsájtó raszterre lenne tehát szükség. *Szczepanik* igen szellemesen véli e kérdést megoldani s ha a gyakorlatban is beválik találmánya, egy fokkal ismét közelebb leszünk a célhoz.

Szczepanik eljárásánál a kémiának egy igen érdekes tüneményét használta fel. Ez abban áll, hogy valamely oldószerben oldott anyag, ha jobb oldószerével kevertetik össze, ez utóbiba átvándorol. Különösen szépen kimutatható e tünemény a festékeknel.

Vannak bizonyos festékek, amelyek kolloidumban jobban oldódnak mint gummiban vagy zselatinban s ezeket használta fel *Szczepanik* a raszter készítésére.

A három alapszinnel megfestett gummi vagy zselatin oldatot szárazra párologtatja s teljesen kiszáritva igen finom porrá törí szét. A háromszinű port most jól összekeveri s az egyenletes keveréket igen óvatosan az üveglapra öntött és még nedves kolloidumrétegre szitálja s lehetőleg vékony rétegben, de úgy, hogy a kolloidum felületét egészen befedje. Az érintkezés következtében a festék a gumbiból átmegy a nedves kolloidum rétegbe s ott rögzítődik. A raszter tehát nem egyéb mint igen finom színes pontocskákkal telehintett kolloidum felület.

Megtörténhetik, hogy egyes helyek üresen maradnak. Ezen úgy segít *Szczepanik*, hogy a három színes por egyikeből kevesebbet vesz s utólag a kész rasztert a hiányzó színű fürdőben áztatja.

Ha két különböző színű gummi szemecske egymás fölé kerül az nem okoz hibát, mert ha a festék már átment a kolloidumba, a szintelen gummiréteg letöröltetik s a festék csak a kolloidum réteggel érintkező gummi szemcséből vándorol át.

E raszteren természetesen a fénysugár sokkal könnyebben hatolhat át, tehát a lemezek is sokkal fényérzékenyebbek lesznek.

Orion.

Aktien-Gesellschaft für Anilin-Fabrikation, Photogr. Abteilung, Berlin SO. 36.

Elsőrendű Villanó-fölvételekhez lényeges követelmények:

„Agfa“-villanófény

(szabadalmazva).

Legmagasabb világítóerő. Legcsekélyebb füstképződés. Gyors, nesztelen elégés. Robbanékony alkatrészekről ment. Postai szétküldése engedélyezve. 10, 25, 50 és 100 grámmos csomagokban.

Agfa-villanófény-Táblázat

(szabad. bejelentve.)

Egyszerű tolóka szerkezet beállítása által, minden számítás nélkül, lehetővé teszi a fényforrásnak a felvételi tárgytól való minden távolságához és minden viszonylagos objektívnyíláshoz 9—30° W. érzékenységnél az „Agfa-villanópor szükséges mennyiségének azonnali megállapítását.

Nincs többé hamis megvilágítás!
1.— korona.

„Agfa“-villanó lámpa

Kicsiny térfogatu és könnyű. Egyszerű kezelés. Meggyújtás egy svédgyufával. Izléses, szilárd szerkezet.

2.— korona.

„Agfa“-Chromo-lemezek

„Agfa“-villanópor alkalmazásánál kiválóan lágy, harmonikus negativeket adnak. (30° W. = 16/17° Sch.) Magas sárgazöldérzékenység, sárgaszűrő nélkül.

Kaphatók a fotoüzletekben.

Nézőkészülék autochróm-lemezekhez. Ismeretes dolog, hogy az autochróm-lemezek természetes színű képe csak átnézetben tekinthető meg. Az autochróm képek szemlélésénél fontos, hogy csak az üveglemezen átható fénynek a sugarai érkezenek a néző szeméhez; a többi szórodott (színes) fehér fényt tehát igyekeznünk kell eltéríteni. Cél szerű ezért az autochróm-diapozitívet széles fakeretbe tenni; a kép színei ugyanis annál jobban érvényesülnek, mennél kevesebb idegen fehér fény jut a kép színes sugaraival egyidejűleg a szembe.

Poulens egy igen elmés nézőkészüléket szerkesztett az autochróm lemezekhez; a készülék két keretből áll, amelyek vaspántokkal vannak egymáshoz erősítve. Az elsőben egy tükör van vízszintesen elhelyezve, a másik keret pedig az autochróm-lemez felvételére szolgál. Hogy álló és fekvő helyzetű képeket egyaránt könnyen elhelyezhessünk, a készülék egy kör alakú korongra van szerelve és bármely irányba elforgatható. A készülék oldalai fekete, fényáthatatlan szövettel vannak bevonva. Az ily módon elhelyezett autochróm-lemezek rendkívüli plasztikával és élénk színekben mutatkoznak.

Egy másik készülék, melyet *Schaumbach* szerkesztett ugyancsak tükrök használatán alapszik; itt azonban a tükörlap a képlemez megvilágítására szolgál, amelyet ily módon megvilágítva tekintünk meg. *Schaumbach* egy tükröt szerel a készülékre, mely a vízszintesen felül elhelyezett lemezzel 45°-u szöget zár be és az egészet a fényforrással szemközt helyezi el. A készülék felső peremén egy fogantyú van, melynek forgatásával a szemléendő képet álló vagy fekvő helyzetbe hozhatjuk. A ferde helyzetű tükörben az autochróm-lemez képét láthatjuk ily módon.

FÉNYKÉPEZÉSI ELJÁRÁSOK.

Lemezek derítése fixálás után. Rögzítés után a lemezeket alaposan kimossuk és 200 kcm. telített konyhasóoldat meg 100 " " timsóoldatkeverékébe tesszük és végigdörzsöljük az egészet egy gyapotpamacsccsal. Így a reáragadt csapadék és egyéb tisztátalanság eltűnik és a lemez teljesen tiszta és átlátszó lesz.

Zöld fátyol eltávolítása.

25—30 kcm. vízben feloldunk,
1 gr. vaschloridot és ehhez hozzáadunk,
1 " káliumbromidot.

Ebben az oldatban addig áztatjuk a lemezt, míg kellően meg nem fehéredik; azután alaposan kimossuk, végül vasoxaláthívóval újból előidézük.

Többrétegű pigmentpapirok érzékenyítése. Erre a célra legalkalmasabb a következő összeállítású oldat:

900 kcm. víz,
25 gr. káliumbichromat,
11 kcm. ammoniak,
100 " alkohol.

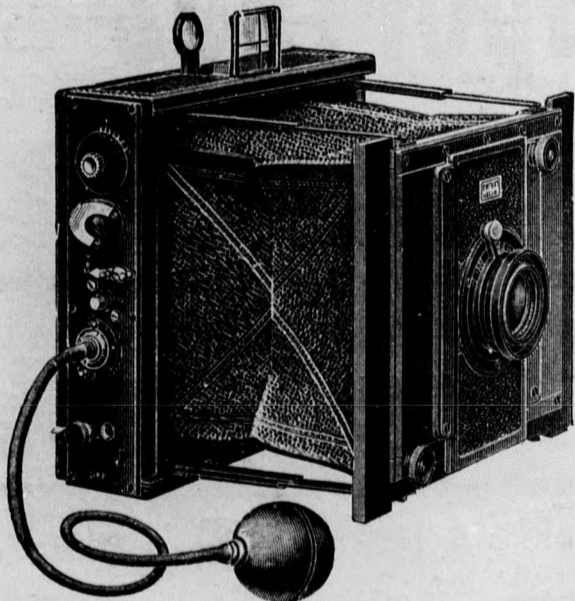
Platinképek erősítése ezüsttel:

360 kcm. vízben feloldunk,
0.7 gr. pyrogallolt és ehhez hozzáadunk,
5 csöpp jégecet,
18 " 10%-os ezüstnitrátoldatot.

Az erősítendő platinyomatot addig hagyjuk ezen keverékben, míg a kívánt hatást nem látjuk; ezután kimossuk, fixáljuk és ismét alaposan kimossuk. Ugyanilyen módon járhatunk el a következő összeállítású keverék használatánál:

250 kcm. víz,
2 gr. vasvitriol,
1.5 " jégecet,
1 " 10%-os ezüstnitrátoldat.

Goerz - Anschütz - Klapp - Kamara „ANGO“

Goerz-féle „DAGOR“, „CELOR“ vagy „SYNTOR“
:: kettős-anasztigmáttal. ::

Univerzális-készülék

amatőrök és szakfényképezők részére.

Könnyű, kis térfogatú és előkelő. — Toldalék a hátsó objektív használatához. — Goerz-féle tele-(táv)-berendezéssel távfelvételekhez is alkalmas. ::

Uj modell:

Kivülről beállítható, zártan felhuzható redőnyzár, idő-, labda és pillanatfelvételekhez egészen (1/1000 másodpercig.) Labdafelvételek 1/2—5 másodp. beállítható időtartammal.

Kapható az összes fotoüzletekben és a gyárostól:

Árjegyzék fényképező készülékekről és a Trieder-Binokleről ingyen és bérmentve. ::

OPTISCHE ANSTALT

C. P. GOERZ AKTIEN-GESELLSCH.

BERLIN - FRIEDENAU 19.

LONDON PARIS NEW-YORK CHICAGO

ERNEMANN Tükör-Reflex Kamara

a legtökéletesebb és ajánlásra méltó kamara
művészek, újságírók és komoly amatőrök részére.

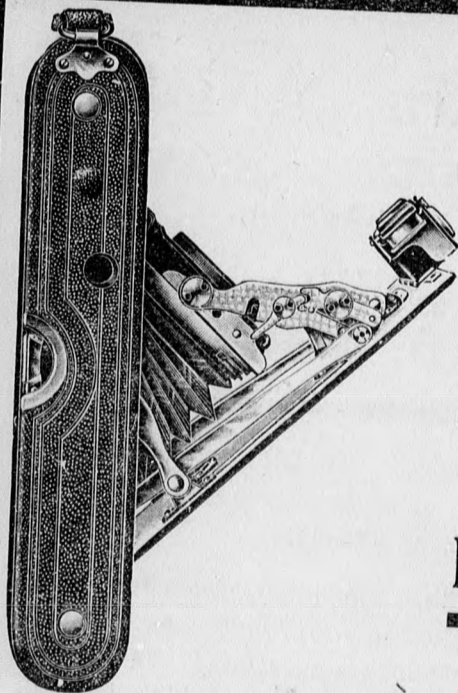
Méreték 9×9 , $6\frac{1}{2} \times 9$, 9×12 , $12 \times 16\frac{1}{2}$ és 10×15
sztereo- és panoráma-felvételekhez.

Kérje a mi gazdagon illusztrált új főárjegyzékünket.

!! Hivatkozzék „Az Amatőr“-re !!

Heinrich Ernemann, Dresden 179.

Új díszes ismertető árjegyzék ingyen.

≡ Téli sporthoz ≡

az egyedül alkalmas kamara a

≡ HÜTTIG „CUPIDÓ“-ja ≡

lemez és csomagfilmre,

HÜTTIG „Llyoyd-Cupido“-ja

tekeresfilmekre s lemezekre.

➔ Egy ujjnyomás és a kamara felvételre kész! ➔

254. sz.
árjegyzék
díjtalan.

Hüttig A.-G., Dresden

Fiók: WIEN IX. Berggasse 4.

Fényesítő kenőcs (Cerat.)a) *Eder tanár szerint*

100 gr. fehér viasz

100 „ terpentinolaj

4 „ dammar lakkot

vagy

b) *Stolze dr. szerint*

500 gr. fehér viasz,

18 „ elemiharz,

250 „ benzol,

250 „ lavendulaolajat

oldunk fel melegen és kellő mennyiségű terpentinolajat adunk az egészhez.

Magnézium villanópor (Müller tanár szerint).

30 rész kaliumperchloratot,

40 „ kaliumchlorátot és

30 „ magnéziumport külön-külön porrá

törünk, az egészet jól összekeverjük és papirdobozba csomagoljuk.

Vízálló ragasztószer (Hartmann szerint). Összeöntünk 100 kcm. spirituszt és ugyanannyi terpentinolajat. Ebben a keverékben sorban föloldjuk a következő anyagokat:

10 gr. sandarak,

3 „ praeparált kopál,

4 „ narancs-sellak,

3 „ gyanta,

2 „ terpentin.

Ezután bekenünk egy üveglapot viasszal, reátesszünk egy lap vékony selyempapírt és az előbb előállított pépszerű oldatot ecsettel felvisszük a selyempapírra. Száradás után az immár ragasztóréteggel praeparált selyempapírt könnyű szerrel levehetjük az üveglemezről. A ragasztólapot mostan a felragasztandó képeknek megfelelő nagyságban felvágjuk, a kép és a karton közé helyezük és az egészet tűzes vassal végigsimitjük. A ragasztó-massza ezáltal felolvad és a kép szorosan a kartonhoz tapad. ▼

Amatőr - kiállítás!

Végső beküldési határidő
1909. márc. 20.

MEGNYITÁS

1909. márc. 28-án (vasárnap).

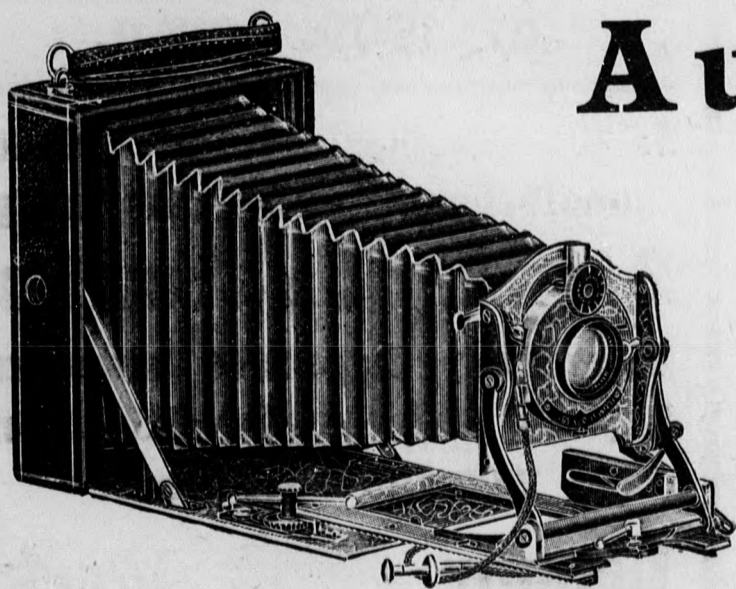
RODENSTOCK**Auto-Klapp
kamara**

a legjobb gyártmány!

gazdagon illusztrált

46. sz. disz-árjegyzék

ingyen és bérmentve.

**Optische
Anstalt****G. Rodenstock****München**

Isartalstr. 41-43.

Vezérképviselő Magyar-
ország-Ausztria részére**Maximilian Weiss****WIEN II/2.**

UNTERE DONAUSTR. 23.

▲ HASZNOS TANÁCSOK. UJDONSÁGOK. ▲ Hol szerezz be az amatőr a vegyszereit?

Dávid őrnagy, a kiváló szakíró és amatőr erre vonatkozólag a következőket írja: „Amatőrtársaim legcélszerűbben a fotoszaküzletekben szerezzék be vegyszereiket; más üzletekben az anyagoknak ugynevezett vegytisztasága — tapasztalataim legalább erről győztek meg — leggyakrabban igen sok kívánni valót hagynak hátra. Ezt pedig érdemes tekintetbe venni, mert ezzel sok idő — és pénz pazarlástól, főleg azonban sok bosszúságtól kímélhetjük meg magunkat. Rendkívüli fontossággal bír még a vegyszerek megőrzése, mert legnagyobb részük a nedvesség behatása, vagy oxidálódás következtében vegyi képességüket elvesztik. Ezért használjunk üveg, vagy parafadugókkal légmentesen elzárható palackokat. Oly anyagokat, amelyekre a fény káros hatást gyakorol, tartsunk sárga üvegekben vagy sötét helyen. Valahányszor vegyszereket mérünk ki, ügyeljünk arra, hogy a mérleg serpenyője mindig tisztán maradjon, nehogy az egyik anyag maradványai, esetleg más anyagok közzé keveredjenek.

Minden anyag vegyi hatását és tisztaságát ki lehet próbálni; de ez már az analízáló kémikus dolga. Szükségesnek tartom azonban néhány észleletemre felhívni az olvasó figyelmét:

1. A beszerzett brómkáli rendszeren brómsavas kaliumot tartalmaz, amiről úgy győződtem meg, hogy a brómkáli oldatához egy kevés salétromsavat adtam, mire az oldat sárga színt vett fel.

2. A fixáló natron tartalmazhat kénsavas natront, azonkívül sok vizet is; ha például olyan fixáló natront kapunk,

amely kb. 15% vizet tartalmaz, úgy ennek rögzítő hatása tetemesen redukálódik.

3. A kénessavas natron tiszta állapota arról ismerhető fel, hogy kristályai teljesen színtelenek, prizmatikus alakúak és vízben igen könnyen oldódnak. Ezt a vegyszert különösen ajánlatos jól eldugaszolva tartani, mert a levegő behatása folytán könnyen bomlásnak indul.

Nagy figyelemmel kell még eljárni a nemes ércek (arany, ezüst, platina) beszerzésénél.

Erre vonatkozólag már az összes nevezetesebb szakmunkák kimerítő utasításokat tartalmaznak.

Uj rendszerű másolókeret. A marienbergi H. Weber cég új szerkezetű másolókeretet szabadalmaztatott és hozott forgalomba; az u. n. „Weberramen“ az eddig ismeretes másolókeretektől két részben különbözik. Szerkezete abból az alapelvből indul ki, hogy a kép egész terjedelmében egyszerre ellenőrizhető legyen. Ezen célból a szerkesztő a keret egyik szélére egy igen erős csiptetőrugót alkalmazott, mely a kép szélét keményen leszoritja. Ily módon főlegessé válik az összehajtható másolódeszka használata. A deszka ezuttal tehát egyetlen merev lapból áll, amelynek lepréselésére egy rugó elégséges. Az a körülmény, hogy a régi másolókeretekenél az egész kép ellenőrzése jóformán lehetetlen, ez új eszköznek rendkívüli előnyt biztosít úgy, hogy ennek gyors elterjedéséhez kétség sem fér.

„AZ AMATŐR FOTOALMANACHJA“

I. kötetének 4000 példánya elfogyván, továbbiakat utánnyomattunk. A II. kötet pedig most van sajtó alatt. Mindkét kötetre előfizetést elfogad „Az Amatőr“ kiadóhivatala.

A. LUMIÈRE et ses : FILS

Lyon - Monplaisir (Franciaország)

A legrégebbi foto-lemezpapír és vegyiszer-gyár
Legmagasabb kitüntetések számos kiállításon.

Természethű színes felvételeket

készíthet minden amatőr

Autochrom - lemezekkel

(Feljegyzési könyv kívánatra ingyen).
(Hivatkozzék „Az Amatőr“-re!)

UJ! lemez UJ!

„Ibolyakék czimke“

Utólérhetetlen érzékenységgel.

Az összes eddigi emulziókat messze felülmúló.

ÁLTALÁNOS RECIPEKÖNYV

= német, francia, angol vagy spanyol nyelven. =
E lapra való hivatkozás esetén ingyen!

Főraktár Magyarország-Ausztria részére:

BERNH. WACHTL, WIEN

VII/2, Kirchberggasse 37.

Szenzációja

az amatőr fényképezésnek az 1909. évben.

Felette érdekes röpirat minden
amatőr fényképezőnek az, mely

Díjpályázatunkat

tárgyazza; ingyen és bérmentve
kapható az összes fotoüzletekben,
valamint közvetlenül

Leonar Werke

Arnd & Löwengard

Főüzlet és gyár: WANDSBECK, Zollstr. 8.

Fiók: BERLIN S. W., Friedrichstr. 12.

ZEISS

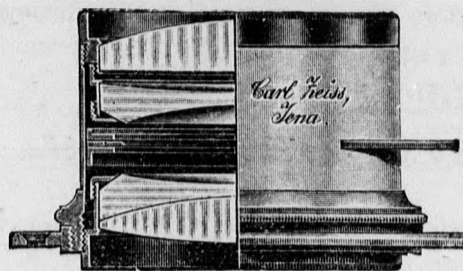
ANASZTIGMÁTOK

„TESSAR“

1:3.5

Arcképekhez

1:4.5

Lumière színes
felvételekhez

1:6.3

Pillanat- és tájfelvételekhez.

PALMOS-KAMARÁK

könnyű fémből fokális redőnyzárral kapható a foto-üzletekben, valamint

WIEN, IX 3

CARL ZEISS

Berlin,

Frankfurt a M.

Hamburg, London,

St. Petersburg.

Ferstelgasse 1.
(Ecke Maximilianplatz)

— JENA —

Tessék „P 32“ sz. ismertetést kérni. = !! Ingyen és bérmentve !!

A téli hónapokra!

Bromezüst-papírok a Junk-féle eljárás szerint négy válfajban készülnek és pedig „M matt“, sima nagyításokhoz és kontakt-nyomatokhoz, „R matt“, durva, nagyításokhoz, „P matt“, sima, platinszerű kontakt-nyomatokhoz, a legkedveltebb amatőr-papíros, „G fényes“, kontaktnyomatokhoz.

Gázfénypapírok másolatok és tömegpéldányok gyors elkészítéséhez; bármely műfénynél, valamint lefokozott nappali világításnál feldolgozható.

Negatív-papír, új, igen finom papír-negatívek előállításához; kapható tekercsekben és vágott méretekben.

Christensen-mattpapír a legismertebb, legrégebb és legjobb fénytelen-papíros.

Albumat-papír (szó-védjegy); új, előkelően ható, fénytelen albumin-papíros, a legelsőrangú szakemberek, szaktekintélyek és amatőrök elismerő-levelei tanúsága szerint. Művészi képhatás, módfelett könnyű, biztos és hibamentes kezelés, sokhónapi eltarthatóság. — Mintacsomag — „Az Amatőr“-re való hivatkozás esetén, — az összes fajtákból összeválogatva 1 márkáért bérmentve! — 11 válfajban kapható.

Vereinigte Fabriken fotogr. Papiere, Dresden-A.

Vezérképviselet és nagybani raktár Magyarország-Ausztria részére:

Commanditgesellschaft RUDOLF WOLLNER & Co.

Photographische Industrie

Wien, XVIII/1., Czermakgasse 3.

UJ! DIAMANT VAN BOSCH=MATT! UJ!

Vörös gyorsan másoló legnagyobb brillánca.

Cink és gyorsan szinez lágy negativeknél.

Diamant van Bosch-Matt I. egyszerű vastagság. Nincsenek bronz árnyékok.

Diamant van Bosch-Matt III. kétszeres vastagság. Nincsenek fekete foltok.

Diamant van Bosch-grobkorn (durva szemcsészetű) chamois szinek és fehér.

Diamant van Bosch-Feinkorn (finom szemcsészetű) chamois és fehér.

Diamant van Bosch-Negro, egyedül a platin-fürdőben, aranyfürdő nélkül szinezhető.

Minták mindenkor ingyen és bérmentve!

Ügyeljünk a védjegyre és a gyártás helységnevére.

Fabrik fotogr. Papiere.

E. van BOSCH G. m. b. H. STRASSBURG Els.

Sürgöncim : **BOSCHMATT.**

Gyári raktár és vezérképviselő Magyarországon, Ausztria és a Balkán államok részére
Commandit Gesellschaft Rudolf Wollner & Cie.

PHOTOGRAPHISCHE INDUSTRIE.

WIEN XVIII. Czermakgasse 12 Telephon 15872.

C. REICHERT

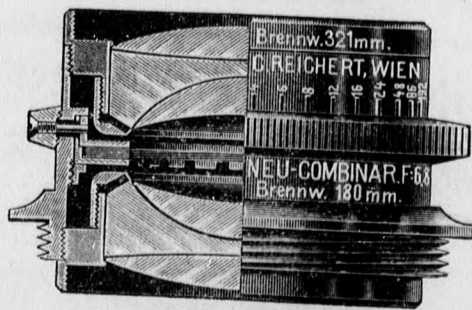
optikai és mechanikai intézete

Wien, VIII., Benno-Gasse 24-26.

Budapest, VIII., Üllői-út 12.

ajánlja az ő jóhírnevü, elsőrangú

fényképezési objektívjeit

u. m.

„Uj Kombinar“ F : 6, 8 és F : 4, 8.

„Kombinar“ F : 6, 3.

„Pola“ F : 6, 8.

„Pola“ F : 4.

Kérjen árjegyzéket és ismertetést „Az Amatőr“-re való hivatkozással. Ingyen és bérmentve!

KÜLÖNFÉLÉK.

A manchesteri kiállítás magyar résztvevői.

A Manchesterben most lezajlott nemzetközi fényképkiállításon a budapesti Photo Club 12 képpel vett részt. A kiállítók *Gaiduschek* Erzsébet 6 képpel, *Feledi* Dezső 4 képpel, *Schönfeld* Ferenc 1 és *Dreyschok* Sándor 1 képpel méltó dicsőséget szereztek a magyar amatőr fényképezésnek, mely körülményt csak fokozza azon tény, hogy a magyar *Gaiduschek* Erzsébet — a budapesti Photo Club tagja — elismerő oklevelet nyert. A felsoroltakon kívül még *Fejér Imre*, lapunk belső munkatársa is résztvett a kiállításon.

Kosel a budapesti Photo Clubban.

Január hó 16-án és folytatólag 17-én H. Clemens *Kosel* bécsi tanár tartott kiválóan érdekes felolvasást a művészi retusról, esti világitásról és arcképeknek különös fények által történendő megvilágításáról. *Kosel*, mint a budapesti Photo Club tiszteletbeli tagja, az egyesületi tagok és meghívottak nagyszámú közönsége előtt mindkétszer közel négy óra hosszat beszélt és modell segítségével az összes megvilágításokat bemutatta, felvételeket eszközölt és kidolgozta azokat úgy, hogy a teljes eljárást ténylegesen az egybegyűlt nagyközönség szeme előtt mutatta be. *Kosel* tanár előadása iránt oly nagy volt az érdeklődés, hogy a Photo Club nagyterme alig volt képes az érdeklődőket befogadni. Előadás után *Joanovich* Pál dr. min. tanácsos, a Photo Club alelnöke köszönte meg a vendégnek előadását és *Kosel* tanárnak az ezt követő közös vacsorán is zajos ünnepeltetésben volt része. Az előadáson a vidéki fotóegyesületek — köztük az aradiak — is képviselve voltak.

Az új magyar lemezgyár Röntgen-díjpályázata.

Az „Első magyar Fotoipar r.-t.” ez első nyilvános ténykedése nagy jelentőséggel bír a hazai, de különösen a tudományos fényképezés Ugyanis a vállalat a *Drezdában f. évi május hó 1-én megnyitandó nagy nemzetközi fényképezési kiállításon be akarja mutatni hazánkban a Röntgen-fényképezés terén elért eredményeket, mely célból az ezzel foglalkozó tanárokat, orvosokat és tudományos testületeket egy általa kiírt díjpályázaton való részvétellel szólítja fel. A részvénytársaságnak áldozatkészségét bizonyítja az, hogy az ítélő bizottság által a tíz legjobbnak minősített Röntgen-felvételt aranyéremmel, a következő huszat ezüstéremmel fogja jutalmazni; azonkívül pedig minden résztvevőnek fáradozása elismerésül bronzéremet ajánl fel. Az ítélő-bizottságot hazánk legjelesebb szakembereiből fogják összeállítani és kívánatos volna, hogy a tudományos fényképezéssel foglalkozók minél nagyobb számban jelentkezzenek. A vállalat a díjpályázatra való felhívásokat már széjjelküldötte és akik esetleg tévedésből nem kaptak, de a pályázaton részt ohajtanak venni, sziveskedjenek ezirányu kérésükkel a társaság központi irodájához Budapest, IX., Tóth Kálmán-utca 8. sz. fordulni.*

Az amatőr fényképezés szenzációja. E cím alatt az előnyösen ismert „*Arndt & Löwengard, Leonarwerke*” cég *Wandsbeck*-ben egy kis füzetecskét bocsátott közre, mely a cég 1909-iki 6-ik díjpályázatának feltételeit tartalmazza. A pályázaton a cég kitűnő papírjain készült legjobb képeket tartalmazzák. E füzetet a fotokereskedők osztják szét, kívánatra azonban közvetlenül a *Leonar*-művek is megküldik. Az első pályázatot, *Leonar*-brómezüstpapírra és levelezőlapokra készült képekre irták ki.

Nettel

ideális kamarája minden komoly amatőrnek és szakfényképésznek; kitűnő szerkezet.
Elegáns kivitel.

Szállítható az összes szokásos keretekben, valamint 9×14 cm. és 10×15 cm.-esben is mint tekercs és panoráma-kamara.

Érdekes árjegyzék ingyen és bérmentve!

Camerawerk Sontheim 83

am NECKAR.

„Rietzschel-Linear“
„Rietzschel-Clack“
„Rietzschel-Tip“

:: Rietzschel ::
legujabb, 51. számú árjegyzéke
:: megjelent ::
kivánatra ingyen és bérmentve!

Képviselet Magyarország-
Ausztria részére:
GEORG JAHN WIEN
Sechschimmelgasse 7.

Amatőrök részére **izléses képkereteket készít** LÉVAI M. Budapest, VI., Nagymező-u. 66.

Feltétlen pontos és szolid kiszolgálás.

LIPP GYULA

ékszerész-, arany- és ezüstműves
Budapest, IV., Koronaherceg-u. 18.
▲ Menyasszonyi kelengye és ajándékok. ▲
Telefon: 76-52. Alapított 1849.

Rendelje meg

„Az Amatőr“ régiebb évfolyamait

kedvezményes áron.

WORNITZER LIPÓT

fényképész, a „Photo-Club, magyar amatőr-fényképezők országos egyesületé”-nek assistense.

BUDAPEST, IV., Ferenc József-rakpart 17. V. em. (lift).

Mérsékelt díj mellett, alapos szakzerű oktatást ad amatőröknek a fényképezés bármely ágában és összes művészies eljárásaiban; továbbá jutányos árak és leggondosabb kivitel mellett

Elvállal mindennemű fényképezési munkát amatőrök részére

u. m. lemezek és filnek előhívását, negatívok javítását és retusmunkákat. — Másolatok készítését bármely eljárás szerint, bármily kívánt kivitelben. Nagyításokat. — Művészies platin, pigment és gummi-nyomatok készítését. Vetítő- és stereoskop-képek készítését.

Szász királyság

**Technikum
Mittweida.**

Igazgató: A. Holzt, tanár.
Magasabb technikai tanintézet
elektro- és gépészmérnökök.
technikusok és művezetők kiképzésére. Gazdagon felszerelt elektrotechn. és gépépítő laboratoriu-
mok Gyári tanulóműhelyek.
3610 hallgató a 36. iskolai évben.
Program stb. díjtalanul a titkárság által.

Képkeretek

amatőrök részére; 800 féle mintából, a legolcsóbbtól a legdiszesebb kivitelig, de mindig izléses és szolid kivitelben, jutányos áron szerezhetők be:

WINKLE NÁNDOR 1863. óta fennálló üzletében
Budapest, IV., Kigyó-tér 5. és műkereskedés IV., Váci-utca 2.

TOPORENDRE

MÜBUTOR ASZTALOS-M.

BUDAPEST, EÖTVÖS-UTCA 30. SZÁM.

TELEFON: 89-43.

Elvállal mindennemű butort régi és új stílusban. Üzletberendezések, portálok terv szerinti kivitelben. Antik butorok utánzása és javítások jutányosan eszközöltetnek.

RÖNTGEN- ÉS RENDES SÖTÉTKAMRÁK, LAKÁSOKBAN KÜLÖNÁLLÓAN
FELSZERELVE, ELŐHÍVÓ-ASZTALOK, MOSÓKÁDAK STB. ÜGYESEN ÉS
OLCSÓN KÉSZÍTETNEK.

Amerikai rendszerű úri szabóság

Budapest, IV., Szervita-tér 3. szám. I. em.

Kifogástalan szabású, legjobb minőségű angol és belföldi divatszövetekből készült Saccó-öltönyt, Felöltőt vagy Raglant 25 forint és 30 forintért

csakis mérték és próba után adunk. Adhatjuk, mivel áruinkat készpénzben olcsóbban vásároljuk.

Adhatjuk, mivel csakis készfizetés ellen szállítunk.

Adhatjuk, mivel nem hitelezünk, tehát veszteség nincs az árba kalkulálva.

Adhatjuk, mivel csakis szervezett, de elsőrendű munkásokkal dolgoztatunk.

WESTENDORP & WEHNER LEMEZEK.

Főelárusító és képviselőség Magyarország részére:

Fényképezési
cikkek szaküzlete.

ROGÁTSY KÁLMÁN

Budapest, VII., Rákóczi-
út 10. Sip-utca sarkán.

A Magyar Amatőrök Országos Szövetsége évi rendes közgyűlése. Fenti egyesület az alábbiakban közölt meghívót bocsátotta ki.

MEGHIVÓ.

Ezennel meghívjuk tisztelt tagtársainkat a február hó 28-án vasárnap délelőtt 10 órakor, saját helyiségeinkben tartandó

rendes közgyűlésünkre

a következő napirenddel:

1. Titkári jelentés.
2. A számvizsgáló bizottság jelentése a szövetség vagyoni állapotáról.
3. A felmentvény iránti határozathozatal és az 1909. évi előirányzat megállapítása.
4. Alapszabálymódosítás.
5. Választások.
6. Esetleges indítványok.

A Magyar Amatőrök Országos Szövetsége elnöksége.

ELADÓ VAGY BECSERÉLENDŐ.

13×18. Egy „Goltz és Breutmann” gyártmányu „Mentor” kamarát A. H. Rietzschel „Linear” Serie A. objektívvel (F. 4-8, 210 mm. gyutávolság) felszerelve, bőrtáska, 3 drb kazetta és válszijjal majdnem új, kitűnően dolgozó gép 467-90 márka értékben — elcsereleendő *ugyanoly értékű* 9×12 Minimum-Palmos-kamara Tessar F. 4, 5; — 150 mm. gyutávolságú lencsével felszerelve, hosszú telenegatív 60 mm. gyutávval 4 drb kettős kazetta és bőrtáskával avagy Stereo Palmos 9×18, 2 drb identikus Tessar F. 6-3; — 136 mm. gyutávval és hozzávalókkal, esetleg más legújabb rendszerű csakis kisebb géppel. Erre vonatkozó ajánlatokat kérem. *Kekity József, jegyző, Csurug, Bácsmegeye.*

IRODALOM.

„Die Projections-Kunst und die Darstellung von Lichtbildern”. Függelék az üvegeképek színezéséről, kémiai, mágneses, optikai és elektromos kísérletekről. Irta: Dr. Paul Ed. Liesegang. 12-ik kiadás F. Paul Liesegang kiadásában, 300 oldalon 150-nél több képpel. Kiadja Ed. Liesegang Verlag M. Eger Leipzig. Ára füzve 5 M. vászonkötésben 6 M. E szakmunka értékét legjobban jellemzi, hogy immár a 12-ik kiadását érte meg. A könyv 11-ik kiadását a szerzőnek Dr. Paul Ed. Liesegangnak fia F. Paul Liesegang már teljesen átdolgozta. Az ifjabb Liesegang már hosszabb idő óta kitűnő szakember hírében áll és kiváltképpen vetítéssel foglalkozik. Az új, javított és jelentékenyen bővített kiadás is minden valószínűség szerint elismerést fog szerezni szerzőjének. Jelen mű révén mindenki beható és alapos tájékozást nyerhet, a vetítés és azzal kapcsolatos kérdésekben, mely azután a gyakorlatban igen hasznosan értékesíthető. Joggal ajánlhatjuk tehát, — úgy kezdő mint előrehaladottabb — amatőrtársainknak e kipróbált szakmunka mielőbbi beszerzését. Megrendelhető lapunk kiadóhivatalában is.

Egy ismert foto-kézikönyv új kiadása. A világhírű berlini vegyészeti gyár, az „Actien Gesellschaft für Anilinfabrikation” (Agfa) ismert foto-kézikönyvének mostanában jelent meg 66–75-ik ezer példányát felölelő kiadása, mivel az utolsó kiadás 12.000 példánya már teljesen elfogyott. Az új kiadás igen izlées terrakotta színű vászonba kötve jelentékeny (132 oldal) terjedelemben került ki a sajtó alól és az előbbi példányok csekély árán 40 fillérért mindenki megszerezheti. A művecske terjedelme az „Agfa” újdonságok leírása révén bővült; kimerítően ismerteti ugyanis az „Agfa Röntgenlemezeket”, az „Agfa villanólámpát”, az „Agfa rézerősítőt”, azonkívül egy kitűnő expozíciós táblázatot tartalmaz nappali és villanópor-felvételekhez.

: Rövid megvilágítás :

és lassu előhívással dolgozik a

Pala-gázfény-papir.

Miért is nagyobb mennyiségű képet igen gyorsan készíthetünk, ellenben kevés romlik, mert az előhívás kényelmesen ellenőrizhető. Kapható a foto-üzletekben. — Minta és árjegyzéket ingyen küld a

GUST. SCHAEUFFELENSCHE PAPIERFABRIK, HEILBRONN A. N.

Photographische Abteilung.

„AZ AMATŐR” bekötési táblája

(préselt bőrutánzatú angol vászon az új címlaprajzzal)

az 1908. évi és régibb évfolyamokhoz 3 korona.

Bérmentve!

Bérmentve!

■ ■ ■

Megrendelhető „AZ AMATŐR” kiadóhivatalában.

▲ SZERKESZTŐI ÜZENETEK. ▲

Valamennyi olvasónkhoz. Mai számunkkal immár *hatodik évfolyamába* lép lapunk. S ez oly mult, melyre ezideig egyetlen magyar fozszakfolyóirat sem hivatkozhatott a multban s nem hivatkozhat a jelenben sem. S lapunk fennállási éveinek számával együtt öregedett tekintélye, emelkedett színvonala is. A mai számmal pedig annak jelét kívánjuk adni, hogy a megkezdett uton megállás nélkül folyton csak előre kívánunk haladni, és *szakszerűsége, elevenségén és tartalmasságon kívül lapunk külső megjelenésében is előkelő, művészi, sőt újszerű formákat és kifejezési eszközöket kívánunk érvényre juttatni és emellett az eddigi irodalmi és művészeti színvonalat nemcsak fentartani, de folytonosan emelni is.* Ehhez kérjük igen tisztelt olvasóink további szives és elnéző támogatását, a melyben eddig is oly nagy mértékben volt részünk. Fogadják érte e helyütt is hálás köszönetünk kifejezését és abbéli kijelentésünket, hogy ezután is minden erőnkkel azon leszünk, hogy olvasóink bizalmára a jövőben is érdemesek legyünk.

Lapunk a mai számtól kezdve még nagyobb terjedelemben jelenik meg. Ugyanis eddigi két félhavi számot egyesítve, mint *kettős számokat* juttatjuk tisztelt olvasóink kezébe. Ezzel annak a sokszor panasztolt bajnak kívánjuk elejét venni, hogy az eddigi félhavi vékonyabb füzeteknek — az egyesítés által vastagabbá tevén azokat — a postai szállítás alkalmával való összegyűrődését küszöböljük ki. Mert bizony nagy pénzbe kerül az ily módon kiállított képes lap előállítására és fáj nekünk is a szívünk érette, mikor azt halljuk, hogy t. olvasóink azt összetörve, gyűrődötten kapják kézhez. Ha netán ezután is előfordulna ily eset, úgy tessék csak az odavaló postai levélhordót vonni felelőségre, s ha ez sem használna, — úgy ellene postahivatalánál panaszt emelni. Hogy azonban igen tisztelt olvasóink ne legyenek kénytelenek egy-egy egész hónapig is elvárni valamely *fotoújdonságnak* ismertetésére, egyesületi, pályázati és kiállítási hírekre, elhatároztuk, hogy az egyesített kettős számon kívül közbe havonta egy-egy újdonsági-pótfüzetet is bocsátunk közre. E pótfüzetekre évi 3.— koronával előfizetést nyitunk, azonban „Az Amatőr” olvasói eddigi *rendes előfizetésük* fejében a 12 kettős számon kívül a 12 pótfüzetet is teljesen díjtalanul kapják meg, vagyis ily módon az eddigi 12 szám helyett 36 számot (12 kettős = 24) füzet és 12 pótfüzet, szóval összesen 36 füzetet.)

Reméljük, hogy t. olvasóink ez ujjtással a legnagyobb mértékben meglesznek elégedve. Erről, valamint hogy mai számunk megváltozott nyomdai megjelenésének milyen volt a hatása az igen tisztelt olvasóra, ezúttal mi kérünk és várunk választ.

Többieknek. Az első pótfüzetben.

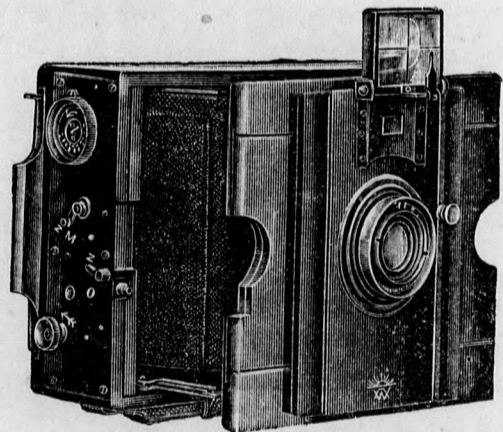
Főszerkesztő és kiadótulajdonos: KOHLMAN ARTÚR dr.
Helyettes-szerkesztő: SZ. KISS LAJOS vegyész-mérnök.
Főmunkatárs: SZTANKOVSKY JÓZSEF, Erdőszentgyörgy.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Baross-tér 15.
Bercsényi-nyomda r.-t. Budapest, VIII., Reviczky-tér 5.

Aki Kamarát Objectívét akar venni,

! eladni, ! ! cserélni !

forduljon tanácsért „Az Amatőr”-höz

Az „adás-vétel-csere” rovat az
előfizetőknek ingyen áll rendelkezésre.
(Válaszbélyeg melléklendő.)

Lechner új zseb- és kézi-kamarái

elsőrangú készülékek.

Az összes készülékek elsőrangú pillanatfelvételekhez való kettős redőnyzárral felszereltek. A zár $\frac{1}{1000}$ másodperces gyorsaságig szabályozható és nyílása teljesen zárva húzható fel.

Kapható az összes jobb foto-üzletekben
vagy közvetlenül a gyártóknál

Fabrik photographischer Apparate

R. Lechner (Wilhelm Müller)

Wien, I. Graben 31.

Kérje tartalmas 60. számú árjegyzékünket
Ingyen és bérmentve!

